

Ehl-i Sünnet Savunması Kitaplığı: 1

KABİR HAYATI HAKTIR

Kur'an ve Sünnet Işığında
Kabir Hayatı

Sinan Yılmaz

Ehl-1 Sünnet Savunması K tapl ğı: 1

KABİR HAYATI

HAKTIR

Kur'an ve Sünnet Işığında
Kabir Hayatı

Sinan Yılmaz

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	4
KUR'AN'DAN DELİLLER	6
BİRİNCİ DELİL: Mümtetine Suresi, 13. Ayet	6
İKİNCİ DELİL: Tevbe Suresi 101. Ayet	8
ÜÇÜNCÜ DELİL: Mümin Suresi 46. Ayet	10
DÖRDÜNCÜ DELİL: Bakara Suresi 28. Ayet	12
BEŞİNCİ DELİL: Âl-i İmran Suresi 169. Ayet	15
ALTINCI DELİL: Nuh Suresi 25. Ayet	18
YEDİNCİ DELİL: En'am Suresi 93. Ayet	21
SEKİZİNCİ DELİL: Mü'minun Suresi 99 ve 100. Ayetler	23
DOKUZUNCU DELİL: Kabir Hayatı Hakkında Altı Ayet Daha	26
KABİR HAYATINI İNKAR EDENLERİN	
SÖZLERİNE CEVAPLAR	42
Cevap – 1:	42
Cevap – 2:	46
Cevap – 3:	49
Cevap – 4:	52
Cevap – 5:	55
Cevap – 6:	59
Cevap – 7:	63
Cevap – 8:	65
Cevap – 9:	67
Cevap – 10:	70
Cevap – 11:	73
Cevap – 12:	75
Cevap – 13:	78

*Bu eserde kabir hayatının varlığını önce ayet-i kerimelerle, sonra hadis-i şeriflerle, sonra da alimlerin ittifakı olan icmanın beyanıyla ispat edeceğiz. En sonunda da kabir hayatını inkar edenlerin sözlerine teker teker cevap vereceğiz. Bu metinlerde yer alan konuların tamamı **www.ehlisunnetinanci.com** sitesinde video olarak mevcuttur.*

Sevgili kardeşlerim, asrımızın bir kısım insanını anlamak ne kadar da zor! Bilhassa kendini âlim zannedenleri... Zira Müslümanlar on dört asır boyunca kabir hayatına iman ederken ve **"Ey Allah'ım, bizi kabir azabından koru."** diyerek Allah'a sığınırken; şimdi kendini âlim zanneden bir kısım insanlar kabir hayatını inkâr etmekte, sözde buna Kur'an'dan da deliller getirmektedir.

Yani -hâşâ- sahabeler, müçtehitler ve on dört asır boyunca yaşamış bütün allameler Kur'an'ı anlayamamış ve olmayan bir hayatın varlığına iman etmiş de sonra bunlar gelerek doğruyu bulmuşlar.

Yine kendini âlim zanneden bu kişilerin delil olarak gösterdiği Kur'an ayetlerini on dört asır boyunca hiç kimse görmemiş, okumamış ya da okumuş da onların anladığı manaları anlayamamış; ama bunlar bir çırpıda bütün gizli manalara ulaşmışlar.

Demek bunlar öyle zeki insanlar ki, İmam Maturidileri, Eşarileri, İmam Gazalileleri, İmam Rabbineleri ve saymakla bitiremeyeceğimiz bütün allameleri geride bırakmışlar.

Hatta bunlar Kur'an'ı sahabelerden bile daha iyi anlıyorlar. Öyle ya, -hâşâ- İbni Abbaslar, İbni Mesutlar, Abdullah İbni Ömerler ve diğer sahabeler de kim oluyor!.. Sahabeler hiç bunların zekâsına yetişebilir mi?

Yine başta dört mezhep imamı olarak diğer müçtehidler ve âlimler de bunların gerisinde. Bu inkârcılar onlardan çok daha zeki. Hatta bütün âlimlerin zekâsını toptasak, bunların zekâsına yetişemez...

Şimdi bütün alimleri geride bırakan bu dâhileri tanıyalım ve kabir hayatı hakkındaki sözlerini iştelim.

Mustafa İslamoğlu: *Kur'an iki âlemden bahseder: Dünya ve ahiret. Kabir âlemini Rabbimiz es mi geçti? Unuttu mu? Peki, kabir âlemini niye uydururlar?*

Mehmet Okuyan: *"Kabirde azap" yoktur. Ayrım çok önemli. Bedene yönelik bir işlem yok. Yoksa ruhun sıkıntı çekmesi anlamında azap vardır.*

Abdülaziz Bayındır: *Münafikun 10, Mü'minun 99'da ele alındığı gibi, kabir azabı vicdan azabıdır. Ruhun bedene dönmesi mahşerde olacak.*

Bayraktar Bayraklı: *Kabir azabı Uzak Doğu ve Mezopotamya'dan gelen dinlerden gelen bir inanç biçimidir. O kültürlerden bize geçmiştir.*

Yahu ne diyelim, ne yapalım; bunların bu hallerine gülelim mi ağlayalım mı, biz de şaşırdık! En iyisi şunu yapalım:

Kabir hayatını iki kere iki dört eder katiyetinde ispat edelim ve onların delil diye ileri sürdükleri ayetlerin gerçek manalarını beyan edelim. Bu sayede, -inatlarından dolayı onlara hakikati anlatamamak da- onlara aldanmış kardeşlerimize hakikati anlatıp, Ümmet-i Muhammed'i kötü âlimlerin şerrinden muhafaza eder ve bu yolla da Rabbimizin rızasına nail olmaya çalışırız.

Bu eserde kabir hayatının varlığını önce ayet-i kerimelerle, sonra hadis-i şeriflerle, sonra da alimlerin ittifakı olan icmanın beyanıyla ispat edeceğiz. En sonunda da kabir hayatını inkar edenlerin sözlerine teker teker cevap vereceğiz.

İnayet ve tevfik Allah'tandır.

KUR'AN'DAN DELİLLER

BİRİNCİ DELİL:

Mümtehine Suresi, 13. Ayet

Mümtehine suresi 13. ayette şöyle buyrulmuştur:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا **bir kavmi dost tutma-**
yın ki, غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ **Allah onlara gazap etmiş, قَدْ يَسُوءُ مِنَ الْآخِرَةِ Onlar**
da ahiretten ümit kesmişlerdir. Kim gibi ümit kesmişlerdir, **كَمَا يَتَسَّ كَابİR ehli kâfirlerin ümit kestikleri gibi.**
الْكَفَّارُ مِنْ أَصْحَابِ الْقُبُورِ

Manaya bir daha dikkat kesilelim:

"Ey iman edenler! Allah'ın üzerlerine gazap ettiği kimselerle dostluk yapmayın. Onlar ki ahiretten ümit kesmişlerdir. Kabir ehli kâfirlerin ümit kestikleri gibi."

Şimdi bu ayet-i kerime üzerinde biraz tahlil yapalım:

Bu ayet-i kerimeyi tefsir âlimleri iki farklı şekilde izah etmişlerdir. Biz delilimizi Hz. İbni Abbas, İmam Mücahid, Hz. İkrime, İbni Zeyd, İmam Mukatil, İmam Mansur ve İbni Cerir Taberi hazretlerinin terci-hine göre takdim edeceğiz.

Şimdi, bu âlimlerin izahına göre, ayet-i kerimeyi tahlil edelim: Ayet-i kerimenin başında, "Ey iman edenler! Allah'ın üzerlerine ga-zap ettiği kimselerle dostluk yapmayın." denilerek, üzerlerine gazap edilen kimselerle dostluk etmemiz yasaklanmıştır. Daha sonra da **قَدْ يَسُوءُ مِنَ الْآخِرَةِ Onlar ki ahiretten ümit kesmişlerdir**, buyrularak, üzerlerine gazap edilen bu kişilerin ahiretten ümit kestikleri beyan buyrulmuştur. Ayetin sonundaki, **كَمَا يَتَسَّ كَابİR ehli kâfirlerin ümit kestikleri gibi** ifadesiyle, üzerlerine gazap edilen bu kişilerin ahiretten ümit kesmesi, kabir ehli kâfirlerin ahiretten ümit kesmelerine benzetilmiştir. Yani kâfir olarak ölüp kabirde yatanlar ahiretten nasıl ümit kesmişse, üzerlerine gazap edilen bu kişiler de ahiretten öyle ümit kesmişlerdir.

Şimdi kabir hayatını inkar edenlere şunu soruyoruz:

Ayet-i kerime açık bir şekilde, "**kabirde yatan kâfirlerin ahiretten ümit kestikleri**" beyan buyrulmuş. Acaba, ahiretten ümit kesebilmeleri için, ilk önce, canlı ve hayat sahibi olmaları gerekmez mi? Canı olmayan ve ölü olan ümit kesebilir mi?

Soruyu biraz daha açayım:

Ayet-i kerimede, kabirlerdeki kâfirlerin ahiretten ümit kestikleri beyan buyrulmuş. Ümit kesmek bir duygudur. Duygunun olabilmesi için de kişinin hayat sahibi olması gerekir. Mesela, taşın ümitsizliğinden, dağın ümitsizliğinden, denizin ümitsizliğinden ve hayatı olmayan diğer varlıkların ümitsizliğinden bahsedilemez. Ümit beslemek veya ümitsiz olmak hayat sahipleri için geçerlidir. Eğer kabirlerde hayat olmasaydı, orada yatanların, ümitlerini kesmelerinden bahsedilemezdi. Madem bahsedilmiş, o halde kabirlerde yatanların kendilerine mahsus bir hayatları vardır. Vardır ki, ümit kesebiliyorlar.

- *Acaba Mustafa İslamoğlu, Mehmet Okuyan, Abdülaziz bayındır, Bayraktar Bayraklı ve kabir hayatını inkar eden diğerleri, bu ayeti görmüyorlar mı?*

İbni Abbas, İmam Mücahid, Hz. İkrime, İbni Zeyd, İmam Mukatil, İmam Mansur ve İbni Cerir Taberi hazretleri ayeti böyle izah ederken, sizler kim oluyorsunuz da onlara muhalefet ediyor ve "*Kabir hayatı yoktur.*" diyorsunuz?!. Hadi alimlerin sözlerine gözünüzü kapattınız, hiç değilse ayete gözünüzü kapatmayınız.

İKİNCİ DELİL:

Tevbe Suresi 101. Ayet

Kabir hayatının hak olduğuna dair göstereceğimiz **İkinci Delil**, Tevbe suresinin 101. ayetidir. Bu ayet-i kerimede şöyle buyrulmuştur:

وَمِمَّنْ حَوْلَكُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ مُنَافِقُونَ Çevrenizdeki bedevilerden münafıklar vardır. **وَمِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ مَرَدُوا عَلَى النَّفَاقِ** Medine halkından da münafıklıkta ısrar edenler vardır. **لَا تَعْلَمُهُمْ نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ** Sen onları bilmezsin, onları biz biliriz. **سَنُعَذِّبُهُمْ مَرَّتَيْنِ** Biz onları iki kere azaba uğratacağız. **ثُمَّ يَرْدُّونَ إِلَىٰ عَذَابٍ عَظِيمٍ** Daha sonra da büyük bir azaba döndürülecekler.

Bu ayette, "**İki kere azaba uğratacağız. Daha sonra da büyük bir azaba döndürülürler.**" ifadesiyle üç azaptan bahsedilmektedir. Ayette geçen bu üç azaptan birincisi dünya azabı, ikincisi ise kabir azabıdır. Kabir azabından sonra daha büyük bir azap vardır ki, o da üçüncü azap olan cehennem azabıdır.

Büyük müfessir İmam Taberi Hazretleri bu ayet hakkında şöyle der:

"Ayetin sonunda zikredilen 'büyük azap'tan murad, cehennem azabıdır. Âlimler bu konuda ittifak etmiştir. Madem ayetin sonundaki 'büyük azap' cehennemdir, öyleyse daha önce zikredilen iki azaptan birisi cehennem azabı olamaz. Bu durumda, iki azaptan birisinin kabir azabı olması gerekir. O halde azap; dünya azabı, kabir azabı ve ahiret azabı olmak üzere üçe ayrılmaktadır."

Her biri birer deniz hükmünde olan; İbni Abbas, İmam-ı Azam, Kadı Beyzavi, Ebu Malik, İbni Cüreyc, İmam Süddi, İmam Mücahid, İmam Katade, Hasan-ı Basri, İbni Zeyd, İmam Ferra, Muhammed bin İshak, İmam Râbi, İmam Dahhak, Süfyan-ı Sevri ve diğer müfessirler hadis-i şeriflere dayanarak, ayet-i kerimede iki azaptan birinin dünya azabı, diğlerinin ise kabir azabı olduğu görüşünde ittifak etmişlerdir.

Acaba hiç mümkün müdür ki, kabir azabı diye bir şey olmasın da bu büyük allameler onu var zannetsin ve ayet-i kerimede ikinci azabı onunla tefsir etsin. Bu hiç mümkün müdür?

Şimdi şunu bir düşünün: İbni Abbas Hazretleri ki; yüz binden fazla sahabe içinde Kur'an'ı en iyi anlayan altı isimden biri. O yüz bin sahabe içinde Arap dilinin allameleri, belagat ilminin dâhileri, şiir ve edebiyatın üstatları var; ancak bu kişiler Kur'an'dan anlayamadıkları meseleleri İbni Abbas Hazretlerine soruyorlar. O İbni Abbas ki, Peygamber Efendimiz (asm)'in:

"Ey Allah'ım, onu dinde fakih yap ve Kur'an'ın tevilini ona öğret." duasına mazhar olmuş. Ve bu mazhariyetin bereketiyle, *"Devemin yularını kaybetsem Kur'an'da bulurum."* demiş. Onu anlatmaya kalksak kitaplar yetmez... İşte böyle bir zat diyor ki: **"Ayette geçen ikinci azaptan murad kabir azabıdır."**

Hem bu görüşünde yalnız da kalmıyor. Biraz önce isimlerini saydığımız ve sayamadığımız onlarca allame İbni Abbas Hazretlerini tasdik ediyor ve aynı görüşü naklediyorlar.

Acaba hiç mümkün müdür ki, İbni Abbas gibi Kur'an dersini bizzat Peygamberimiz (asm)'den alan ve sahabenin en büyük müfessiri olan bir zat yanılsın, olmayan bir hayatın varlığına inansın, hatta daha da ileri giderek bir ayeti o olmayan hayatla tefsir etsin; yine sahabenin diğer müfessirleri ve daha sonra gelen allameler de aynı izahı yapsın ve bütün bu izahlar yanlış olsun. Sonra da bu yanlışlığı bizim mezhepsizler fark etmiş olsun! Buna ihtimal veriyor musunuz?

Hiç mümkün müdür ki, ezberlerinde yüz binlerce hadis-i şerif olan bu zatlar, Kur'an'ın bir ayetinin tefsiri hakkında ittifak edecekler de bu ittifak batıl olacak. Şeytan yüz defa şeytan olsa, bu ihtimali kabul ettiremez.

ÜÇÜNCÜ DELİL:

Mümin Suresi 46. Ayet

Kabir hayatının hak olduğuna dair göstereceğimiz **Üçüncü Delil**, Mümin suresinin 46. ayetidir. Bu ayet-i kerime de şöyle buyrulmuştur:

وَحَاقَ بِآلِ فِرْعَوْنَ سُوءُ الْعَذَابِ Ve Firavun'un adamlarını o kötü azap kuşattı. **النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا** Onlar sabah-akşam ateşe arz olunurlar. **وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ** ve kıyamet kopacağı gün (şöyle denilecektir.) **أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ** Firavun hanedanını azabın en şiddetlisine sokun!

Şimdi bu ayet-i kerimeyi tahlil edelim:

Ayet-i kerime de, **وَحَاقَ بِآلِ فِرْعَوْنَ سُوءُ الْعَذَابِ** Ve Firavun'un adamlarını o kötü azap kuşattı, buyrulur, Firavun ve adamlarını kötü bir azabın kuşattığından bahsedilmektedir. Bu azap, onların denizde boğulmasıdır. Ayetin devamındaysa, Firavun ve adamlarının sabah-akşam ateşe arz olduğundan haber verilmekte ve şöyle buyrulmaktadır: **النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا** Onlar, sabah-akşam ateşe arz olunurlar.

Şimdi kabir hayatını inkar eden Mustafa İslamoğlu'na, Mehmet Okuyan'a, Abdülaziz Bayındır'a ve Bayraktar Bayraklı'ya soruyorum:

- Eğer kabir azabı yoksa, Firavun ve adamlarının sabah-akşam sokuldukları bu ateş ne ateşidir?

Sakın bu ateş, kıyamet koştuktan ve hesaplar görüldükten sonra sokulacakları cehennem ateşidir, demeyin. Çünkü bu ateş cehennem ateşi olamaz. Zira ayetin devamında şöyle buyrulmuştur: **كِيَامَتِ الْيَوْمِ** Onlara şöyle denilir: **أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ** Firavun hanedanını azabın en şiddetlisine sokun.

Bu ifadeden anlaşılıyor ki, Firavun ve ailesinin sabah-akşam sokuldukları azap, cehennem azabından başka bir azaptır. Zira cehennem azabından ayetin sonunda zaten hususi olarak bahsedilmiştir.

Demek bu ayette iki farklı azaptan bahsediliyor. **Birincisi:** Sabah akşam sokuldukları azap. **İkincisi:** Kıyamet koştuktan sonra sokula-

cakları azap... Bu mana, ayetin beyanından açık bir şekilde anlaşılacaktır. Netice olarak, onların sabah-akşam sokuldukları azap, daha kıyamet kopmadan önce gerçekleşmektedir.

Şimdi kabir hayatını inkar edenlere tekrar soruyorum:

- *Eğer bu azap kabir azabı değilse hangi azaptır?*

Bu azap, kabir ve berzah azabıdır. Ayette ilk olarak bahsedilen "**On-ları kuşatan azap**" denizde boğulmalarıdır. Kıyamet gününde onların sokulacağı azap da cehennem azabıdır. Onların boğulmasıyla cehennem azabı arasında kalan, sabah-akşam sokuldukları azap da kabir azabı ve berzah azabıdır.

Bu ayet-i kerimenin kabir azabına dair açıkça beyanından dolayı, İmam Mücahid, Hz. İkrime ve Muhammed bin Ka'b hazretleri şöyle der: Bu ayet-i kerime, kabir azabına delil teşkil etmektedir. Ve bu kanaat, cumhurun, yani İslam âlimlerinin çoğunluğunun kanaatidir.

Şimdi, kabir hayatını inkâr edenlerin peşinden gidenlere şunu sormak istiyorum:

- *Siz mezkur ayetin açık beyanına ve İslam alimlerinin ittifakına teslim olup kabir hayatına iman mı edeceksiniz?*

- *Yoksa ayetin beyanını ve bütün İslam âlimlerinin sözlerini elinizin tersiyle itip bu kişilerin sözlerine mi inanacaksınız?*

Karar sizin! Bizler ayet-i kerimenin beyanına ve İslam alimlerinin bu konudaki ittifakına teslim oluyor ve kabir hayatına iman ediyoruz. Artık herkes, kimi kime tercih ettiğini bilsin ve bu tercihinin neticesine razı olsun!

DÖRDÜNCÜ DELİL:

Bakara Suresi 28. Ayet

Kabir hayatının hak olduğuna dair göstereceğimiz **Dördüncü Delil**, Bakara suresinin 28. ayetidir. Bu ayet-i kerimede şöyle buyrulmuştur:

وَكُنْتُمْ أََمْواتًا فَأَحْيَاكُمْ Allah'ı nasıl inkâr ediyorsunuz? **كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللّٰهِ** Halbuki sizler ölüyken sizleri o diriltti, **ثُمَّ يُمِيتُكُمْ** Sonra sizleri öldürecek, **ثُمَّ يُحْيِيكُمْ** sonra sizi diriltecek, **ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ** Sonra da ona döndürüleceksiniz.

Şimdi, bu ayet-i kerimeyi tahlil edelim:

Ayetin başında geçen, **وَكُنْتُمْ أََمْواتًا فَأَحْيَاكُمْ** Sizler ölülerken sizleri **diriltti**, ifadesindeki **أَمْوات** tabiri "**ölüler**" demektir. Bundan maksat: Kendisinde hayat olmayan menilerdir. Demek bu ifadeyle insanın ilk haline dikkat çekilmiş ve babalarının sulbündeki hâli nazara verilmiştir. İnsan, bu halinde ölüdür ve daha yaratılmamıştır.

Ayetin hemen devamında gelen **فَأَحْيَاكُمْ** yani "**Sizleri diriltti.**" ifadesindeki "**diriltmek**"ten maksat ise, anne rahmindeki o nutfelere ruh üfleyip, sonra diri olarak dünyaya çıkarmaktır. Demek ayetin bu bölümü, dünya hayatına işaret etmektedir.

Ayetin devamındaki **ثُمَّ يُمِيتُكُمْ** yani "**Sonra sizleri öldürecek.**" ifadeyle işaret edilen mana ise, ecelleri geldiğinde insanları öldürmektir. Bu öldürmekle dünya hayatı sona erer ve insan kabre girer.

Ayetin devamında gelen **ثُمَّ يُحْيِيكُمْ** yani "**Sonra sizi diriltecek**" ifadesiye, kabir hayatına delildir. Zira ayetin işaretiyle bu dirilme, ölümden sonra ve kıyametten öncedir. Bu da ancak kabir hayatı olabilir.

Ayetin sonundaki **ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ** yani "**Sonra da ona döndürüleceksiniz.**" ifadesinden murad ise, İsrail (as) tarafından sûra üfürüldüğünde, mahşere çıkmak üzere kabirlerden çıkıştır.

Bizim bu izahımıza karşı şöyle bir itiraz gelebilir:

İtiraz sahibi diyebilir ki: Mana şöyle de olabilir: Ayetin son bö-

lümündeki **"Sonra sizi diriltir ve sonra ona döndürülürsünüz."** ifadesindeki **"Sonra sizi diriltir."** kısmı, kabir hayatına değil, kıyametten sonra kabirlerde dirilip kalkmaya işaret eder. Ayetin devamı olan **"Sonra ona döndürülürsünüz."** kısmı da kabirden çıkıp Allah'a döndürülmeye işaret etmektedir. Dolayısıyla itiraz sahibi der ki: Siz, **"Sonra sizi diriltecek."** kısmını, kıyametten önce kabirde diriltilmek olarak izah ediyorsunuz. Halbuki bu, kıyametten önce kabirde diriltilmek değildir. Bu, kıyametten sonra kabirlerde dirilmektir ki, bundan sonra da kabirden çıkılarak hesap meydanına gidilir.

Yani itiraz sahibine göre, ayetin sonundaki **"Sonra sizi diriltecek ve sonra ona döndürüleceksiniz."** bölümü, kıyametten sonra aynı anda gerçekleşen bir hadisedir. İnsanlar kabirlerinde dirilir ve hemen çıkarak huzura giderler.

İtirazcının bu izahına cevap olarak deriz ki:

Eğer bir parça Arapça bilseydin, kendi haline güler ve ayete ne kadar yanlış mana verdiğini anlardın. Şimdi sana bunu izah edelim:

Arapçada **فَ** edatı yakınlık edatıdır. Ve bir işin hemen sonra meydana geldiğini gösterir. **ثُمَّ** edatı ise uzaklık edatıdır. Bu edat da bir işin çok sonra meydana geldiğini gösterir. Bu farkı istersen iki basit cümle üzerinde görelim:

جَاءَ أَحْمَدُ فَعُمَرُ cümlesi, "Ahmet ve Ömer geldi." manasındadır. Cümlede atıf harfi olarak kullandığımız **"fe"** edatı sayesinde, Ömer'in Ahmet'ten hemen sonra geldiğini anlarız. Yani ikisinin gelmesi birbirine son derece yakındır. Neredeyse ikisi beraber gelmiş, biri önce girmiş, diğeri de bir adım farkla sonra girmiştir. Bu manayı veren şey, cümlede kullandığımız **فَ** edatıdır.

Eğer bu cümleyi: **جَاءَ أَحْمَدُ ثُمَّ عُمَرُ** şeklinde söylersek, mana: **"Ahmet geldi, sonra Ömer geldi."** şeklinde olur. Bu durumda anlarız ki, Ömer'in gelmesi çok sonradır. İkisinin gelmesi arasında zaman bakımından bir uzaklık vardır. Yani faraza, Ahmet bugün gelmiş, ama Ömer yarın veya daha sonra gelmiştir. İkisinin gelmesi arasında bir zaman

farkı ve uzaklık var. İşte "**sümme**" atıf harfiyle bu uzaklığa dikkat çekilir.

Bu izahımızdan sonra şimdi ayetin Arapçasına bakalım:

Ayetin sonunda **ثُمَّ يُحْيِيكُمُ اللَّهُ إِنَّهُ يُرْجِعُكُمُ** denilerek, Allah'a döndürülme işinin, önceki diriltirme işinden zaman bakımından uzaklığına işaret edilmiştir. Eğer onların dediği gibi, "**Sonra sizi diriltecek.**" ifadesiyle, kıyametten sonra kabirlerden kaldırılmak kastedilseydi ayetin sonu, **ثُمَّ إِنَّهُ يُرْجِعُكُمُ** şeklinde değil, **ثُمَّ فَإِنَّهُ يُرْجِعُكُمُ** şeklinde olurdu. Yani uzaklığa işaret eden "**sümme**" edatı kullanılmaz, yakınlığa işaret eden "**fe**" edatı kullanılırdı. Ama böyle yapılmamış. Demek ki, "**Sonra sizi diriltir.**" ifadesiyle, "**Sonra ona döndürüleceksiniz.**" ifadesi arasında bir zaman uzaklığı vardır. İşte bu uzaklığın olabilmesi için de kıyametten önce insanların kabirlerde diriltilmesi gerekmektedir. Asrımızın büyük âlimi Bediüzzaman Hazretleri bu "**sümme**" hakkında şöyle der:

ثُمَّ , öldürme ile ikinci yaratma arasında kocaman âlem-i berzahın fasıla olduğuna işarettir.

İşte bir parça Arapça bilen, anlattığımız bu manayı bilir ve kabir hayatına iman eder.

Şunu da hatırlatmak istiyorum:

Zayıf ipler birbiriyle birleşince kuvvet bulur. Tek başına koparılabirirken, arkadaşlarıyla sırt sırta verdiğinde kopmaz bir hale gelir. Aynen bunun gibi, zayıf gibi gözüken bir delil de sırtını diğer delillere dayayıp kuvvet bulur. Dolayısıyla her delili tek başına değil, diğer delil arkadaşlarıyla birlikte mülâhaza etmek gerekir. Biz kabir hayatı hakkında sadece bu ayeti delil göstermiyoruz. Gösterdiğimiz ve göstereceğimiz daha birçok ayet var. Zayıf gibi görünen bir delil, diğer arkadaşlarına sırtını dayadığında kuvvet bulup, kopmaz bir ip olur.

BEŞİNCİ DELİL:

Âl-i İmran Suresi 169. Ayet

Kabir hayatının hak olduğuna dair göstereceğimiz **Beşinci Delil**, Âl-i İmran suresinin 169. ayetidir. Bu ayet-i kerime şöyle buyrulmuştur:

Allah yolunda öldürülenleri sakın ölümler zannetmeyin! بَلْ أَحْيَاءٌ Bilakis onlar diridirler عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ ve Rableri katında rızıklandırılır.

Şimdi, bu ayet-i kerimeyi tahlil edelim:

Bu ayet-i kerime, Allah yolunda öldürülenlerin ölü olmadığı ve Allah katında rızıklandırıldığı haberi verilmektedir. Hatta İmam Şafi Hazretleri bu ayeti delil getirerek, şehidin yıkanmayacağı ve üzerine cenaze namazı kılınmayacağına hükmetmiş ve şöyle demiştir:

"Şehide cenaze namazı kılınmaz. Zira cenaze namazı ölünün üzerine kılınır. Hâlbuki mezkûr ayetin ifadesiyle şehit ölü değildir ve Rabbi katında rızıklanmaktadır."

Demek, şehit ölü değildir. Allah Teâlâ, onları ölümler zannetmemizden bizleri nehyetmiş ve onlara "ölü" dememizi yasaklamıştır. Ayrıca şehit Allah katında rızıklanmaktadır. İşte şehidin ölü olmaması ve hâlihazırda rızıklanması ispat eder ki kabir hayatı ve berzah âlemi haklıdır. Şehidin ölü olmamasını ve hâlihazırda rızıklanmasını ancak berzah hayatıyla izah edebiliriz.

Şunu da unutmayalım ki, bir tek meleğin varlığı ispat edilse, melek cinsinin varlığı ispat edilmiş olur. Birini kabul eden, tamamını kabul etmek zorunda kalır. Aynen bunun gibi, şehidin ölmediği ve hâlihazırda Allah katında rızıklandığı kabul edildiğinde, berzah ve kabir âlemi de kabul edilmek zorundadır. Zira şu anda kıyamet kopmamış; cennet ve cehennem, sakinlerini içine almamıştır. Şehitler şu anda cennette olmadıklarına göre, nerededirler ve nerede rızıklanmaktadır? Kabir ve berzah âleminden başka bir yer var mıdır?

Bu makamda şöyle bir soru sorulabilir:

İtirazcı der ki: Hadi dediğinizi kabul edelim. Şehitler şu anda berzah ve kabir âleminde yaşıyor ve rızıklanıyor olsun. İyi ama, ayet-i kerime bu hayatın sadece şehitlere mahsus olduğunu bildiriyor. Hâlbuki siz diyorsunuz ki, iman ve salih amel üzere ölen bütün ehli iman hayattadır ve rızıklanmaktadır. Eğer şehitlerle onların arasında bir fark yoksa, niçin tefsirini yaptığınız bu ayet sadece şehitlerden bahsetmektedir?

İtirazcının bu sorusuna cevap olarak deriz ki:

Şehit olarak ölenlerle diğer ehli iman arasında bir fark vardır. Zaten ayet-i kerime, bu farka istinaden şehitleri hususi olarak zikretmiştir. Bu farkı Bediüzzaman Hazretleri Mektubat isimli eserinde şöyle izah etmiştir:

"Kur'an ayetlerinin işaretiyle, şehitlerin, kabir ehlinin üzerinde bir hayat tabakaları vardır. Şehitler dünya hayatlarını hak yolda feda ettikleri için, Cenab-ı Hak kemâl-i kereminden, onlara dünya hayatına benzeyen; fakat kedersiz ve zahmetsiz bir hayatı berzah âleminde ihsan eder. Onlar kendilerini ölmüş bilmiyorlar. Yalnız kendilerinin daha iyi bir âleme gittiklerini biliyorlar. Tam bir saadette lezzetleniyorlar. Ölümdeki ayrılık acısını hissetmiyorlar. Diğer kabir ehlinin ruhları da bakidir; fakat onlar kendilerini ölmüş biliyorlar. Onların Berzahta aldıkları lezzet ve saadet, şehitlerin lezzetine yetişemez. Bu hakikati bir temsil ile izah edelim:"

"Nasıl ki iki adam bir rüyada cennet gibi bir güzel bir saraya girerler. Birisi rüyada olduğunu bilir; aldığı keyif ve lezzet pek noksandır. 'Ben uyansam, şu lezzet kaçacak.' diye düşünür. Diğeri ise, rüyada olduğunu bilmiyor; hakiki lezzet ile hakiki saadete mazhar oluyor."

"İşte, şehitlerle, diğer ölmüş ehli imanın berzah âleminde istifadeleri böyle farklıdır. Şehitler kendilerini ölmüş bilmedikleri için tam bir lezzet alırlar; dünyadan ayrılığın elemiini çekmezler. Diğer ehli iman ise, öldüklerini bildikleri için, dünyadan ayrılığın elemiini ve dostların

*özlemine çekerler. Lezzetleri, şehitlerin lezzetine yetişemez."*¹

Bediüzzaman Hazretleri bu izahından sonra, başından geçen şu hadiseyi naklederek şehitlerin hayat mertebesine işaret etmektedir:

"Hatta ben kendim, Ubeyd isminde bir yeğenim ve talebem vardı. Benim yanımda ve benim yerime şehit olduktan sonra, üç aylık mesafede esir bulunduğum zaman, defninin mahallini bilmediğim halde, bence bir rüya-yı sadıkada, arzın altında bir menzil suretindeki kabrine girdim. Onu şehitlerin hayat tabakasında gördüm. O beni ölmüş biliyormuş; benim için çok ağladığını söyledi. Kendisini hayatta zannediyor. Fakat Rus'un istilâsından çekindiği için, yeralında kendine güzel bir menzil yapmış..."

Bediüzzaman Hazretlerinin bu keşfi gibi binlerce hadis,e evliyaulah tarafından bizlere nakledilmiştir. Evliyaların verdiği bu haberlere bu delilde girmeyecek, daha sonra hususi bir başlıkta inceleyeceğiz. Şimdi tekrar delilimize dönelim.

Şimdi başta Mustafa İslamoğlu, Mehmet Okuyan, Abdülaziz Bayındır, Bayraktar Bayraklı olarak kabir hayatını inkar edenlere şu soruyu sormak istiyoruz:

- Şehidin ölü olmadığı ve Allah katında rızıklandığı ayetin açık beyanıyla sabittir. Siz, şehidin ölü olmamasını ve hâlihazırda Allah katında rızıklanmasını neyle izah ediyorsunuz?

- Eğer berzah ve kabir hayatı yoksa, cennet de daha açılmadığına göre şehitler nerede yaşarlar ve nerede rızıklanırlar?

Bize bu soruların cevabını verin.

1 Mektubat, Birinci Mektup

ALTINCI DELİL:

Nuh Suresi 25. Ayet

Kabir hayatının hak olduğuna dair göstereceğimiz **Altıncı Delil**, Nuh suresinin 25. ayetidir. Bu ayet-i kerimede şöyle buyrulmuştur:

مِمَّا خَطِيئَاتِهِمْ أُغْرِقُوا)Nuh'un kavmi) günahlarından dolayı boğuldular
فَادْخُلُوا نَارًا ve ardından da ateşe sokuldular.

Şimdi bu ayet-i kerimeyi tahlil edelim. Ancak tahlilimize geçmeden önce bir Arapça kuralı hatırlatmak istiyorum. Arapçada atıf harflerinin farklı görevleri ve manaları vardır. Arapça bilmeyenler için birbirine benzeyen bu edatlar, Arapça bilenler için çok derin manaları ifade etmektedir.

Bu edatlardan ikisi **فَ** ve **ثُمَّ** edatlarıdır. **فَ** edatına "**fâ-i takibiye**" denilir. Bu edat yakınlık edatıdır ve bir işin hemen sonra meydana geldiğini gösterir. **ثُمَّ** edatı ise uzaklık edatıdır. Bu edat da bir işin çok sonra meydana geldiğini gösterir. Bu farkı iki basit cümle üzerinde görelim:

خَرَجَ عَلَيَّ سَعِيدٌ cümlesi, "**Ali ve Said çıktı.**" manasındadır. Cümlede atıf harfi olarak kullanılan **فَ** edatı sayesinde, Said'in Ali'den hemen sonra çıktığını anlarız. İkisinin çıkması birbirine son derece yakındır. Neredeyse ikisi beraber çıkmış gibidir. Yani biri önce çıkmış, diğeri de bir adım farkla sonra çıkmıştır. Manaya bu yakınlığı veren şey, cümlede kullanılan **فَ** edatıdır.

Eğer bu cümleyi: **خَرَجَ عَلَيَّ ثُمَّ سَعِيدٌ** şeklinde söylersek, mana: "**Ali çıktı,**" sonra Said çıktı, şeklinde olur. Bu durumda anlarız ki, Said'in çıkması çok sonradır. İkisinin çıkması arasında zaman bakımından bir uzaklık vardır. Yani faraza, Ali bugün çıkmışsa, Said yarın veya daha sonra çıkmıştır. İşte **ثُمَّ** atıf harfiyle bu uzaklığa dikkat çekilmiştir.

Bu izahımızdan sonra şimdi, tahlilini yapacağımız ayetin Arapçasına bakalım:

فَادْخُلُوا نَارًا Onlar hatalarından dolayı boğuldular. **مِمَّا خَطِيئَاتِهِمْ أُغْرِقُوا** ve hemen sonra da ateşe sokuldular.

Ayet-i kerimede, Nuh (as)'ın kavminin hemen ateşe sokulduğundan haber verilmektedir. Ayette geçen "fâ-i takibiye" ateşe girme işinin, tufanda boğulma hadisesinden hemen sonra olduğunu göstermektedir. Demek, Hazreti Nuh'un kavmi boğulduktan hemen sonra ateşe sokulmuştur. Bu ise ancak "**kabir hayatı**" dediğimiz berzah alemindeki azap olabilir. Zira şu anda cehennem mevcut olmakla birlikte içi boştur. Cehennem, kıyametin kopması ve hesabın tamamlanmasıyla sakinlerine kavuşacaktır. O halde Hz. Nuh'un kavminin sokulduğu ateş, cehennem ateşi olamaz.

Acaba kabir azabından başka hangi azap vardır ki, Hz. Nuh'un kavmi denizde boğulduktan hemen sonra o azaba girmiş olsunlar? Eğer kabir hayatı inkâr edilirse, Hz. Nuh'un kavminin boğulduktan hemen sonra sokuldukları ateş neyle izah edilebilir? Buna cehennem diyemezsiniz, çünkü cehenneme giriş hesaplar görüldükten sonra olacaktır.

Hz. Nuh'un kavmi yaklaşık 5.000 yıl önce yaşamıştır. Eğer kabir azabı olmasaydı ve onlar hemen azaba girmemiş olsalardı, ayetteki yakınlığı ifade eden "**fâ-i takibiye**" yerine, uzaklığı ifade eden نَمَّ edatı gelirdi.

Bu makamda itirazcı şöyle diyebilir: Yahu bir ف harfinden ne kadar da mana çıkartıyorsun! Galiba biraz abartıyorsun?!

Onun bu sözüne cevaben deriz ki:

Hayır, biz abartmıyoruz, ancak sen Allah'ın kelamıyla beşerin kelamını birbirine karıştırıyorsun. Beşer, kelamını ihata edemez ve kelamında bu gibi hikmetleri gözetemez. Ama Allah Teâla sonsuz ilim ve hikmetiyle her bir manayı bilir ve kuşatır. Bu sırdandır ki, Kur'an'da geçen her bir harf, bazen birçok manalara medar olmuş ve müfessirler bu manaları izahla bitirememişler. Yoksa sen Kur'an'da zikredilen kelimelerin ve harflerin tesadüfen olduğunu mu zannediyorsun? Şunu bil ki, Kur'an belagat üzerine nazil olmuştur. Kelime ve harflerinin sıralanışıyla dâhi edipleri ve belagatın üstatlarını kendine aşık etmiştir. Bu meseleye burada girsek çok uzun kaçır. Bu yüzden bu kapıyı açmıyor, sadece şu kadar demekle yetiniyoruz:

Kur'an'da hiçbir kelime ya da harfin kullanılışı tesadüfi değildir. Hepsinde yüzlerce hikmet ve mana vardır. Lakin bu manaları bulmak için, ya işin ehli olmak ya da işin ehline müracaat etmek gerekir.

Şimdi başta Mustafa İslamoğlu, Mehmet Okuyan, Abdülaziz Bayındır ve Bayraktar Bayraklı olarak kabir hayatını inkar edenlere deriz ki:

Hız. Nuh'un kavminin boğulması ve sonra ateşe girdiklerini beyan eden ayet yakınlığı bildiren ف edatıyla zikredilmiştir. Bu da olayın hemen olduğunu ve hiç ara verilmediğini ifade etmektedir. Bu olay 5.000 sene önce olmuş ve kıyametin de kopacağına ne kadar var bilinmez; eğer kabir azabı olmasaydı ve onların azabı ahirete kalsaydı; ayette yakınlığı bildiren ف yerine, uzaklığı bildiren نَّم tercih edilirdi.

Kur'an'da hiçbir kelime ve harf gelişi güzel kullanılmaz. Her birinin hikmet ve manaları vardır. Buradaki yakınlık ف si de azabın hemen başladığını beyan etmek için kullanılmıştır. Ve netice de bu da kabir azabını ve dolayısıyla kabir ve berzah hayatını ispat etmektedir.

YEDİNCİ DELİL:

En'am Suresi 93. Ayet

Kabir hayatının hak olduğuna dair göstereceğimiz **Yedinci Delil**, En'am suresinin 93. ayetidir. Bu ayet-i kerimde şöyle buyrulmuştur:

وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ O zalimleri ölümün şiddetleri içinde bir görseydin! وَمَلَائِكَةٌ بَاسُطُوا أَيْدِيَهُمْ Melekler onlara ellerini uzatarak (derler ki) (أَخْرِجُوا أَنْفُسَكُمُ Ruhlarınızı çıkarıp teslim edin الْيَوْمَ Bugün alçaltıcı bir azapla cezalandırılacaksınız. مَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ Allah hakkında haksız şeyler söyledığınızden dolayı وَكُنْتُمْ عَنْ آيَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ ve O'nun ayetlerine karşı kibirlenmenizden dolayı.

Şimdi bu ayet-i kerimeyi tahlil edelim:

Ayet-i kerimde, zalimlerin ölüm anı anlatılmaktadır. Bizim üzerinde duracağımız bölüm meleklerin şu sözüdür: **"Bugün alçaltıcı bir azapla cezalandırılacaksınız."**

Kabir ve berzah hayatını inkar edenler diyorlar ki: *"Ölünün ruhu kabzedildikten sonra hiçbir hayat yoktur. Mükâfat veya ceza kıyametin kopmasından sonra olacaktır."*

Hâlbuki tefsirini yaptığımız ayet onları yalanlıyor. Meleklerin sözüne bir daha dikkat edelim, bakın diyorlar ki: **"Bugün alçaltıcı bir azap ile cezalandırılacaksınız."**

Yani azap, öyle kıyametin kopmasından sonra falan değil; azap, bugün... Eğer kabir azabını inkâr edersek, meleklerin "bugün" sözünü nasıl izah edeceğiz. Melekler: **"Bugün cezalandırılacaksınız."** diyerek, azabın hemen başlayacağını açıkça haber vermiyorlar mı?

Eğer kabir hayatını inkar edenler: *"Belki 'bugün' ifadesiyle başka bir zaman dilimi kastedilmiş olabilir."* derlerse, onlara cevaben deriz ki;

- Sizin aklınıza başka bir zaman dilimi geliyor mu? **"Bugün"** sözünden başka ne anlaşılabilir? Bugün demek, bugün demektir...

İnsanın yaratılışından bugüne binlerce yıl geçmiştir. Binlerce yıl önce yaşamış ve kâfir olarak ölmüş birisine melekler canını alırken diyor ki: **"Bugün cezalandırılacaksınız."** Melekler böyle derken kabir hayatını inkar edenler diyorlar ki: *"Ceza o gün değil, kıyamet koptuktan sonra."*

Şimdi kimin sözünü inanalım, meleklerin ve Kur'an'ın sözüne mi, yoksa bu inkarcıların sözüne mi?.. Elbette Kur'an'ın sözüne inanacağız.

Ehl-i sünnet itikadının birçok meselesinde haddi aşan ve ifrata düşen İbni Kayyım el-Cevziyye bile mezkur ayetin beyanı karşısında kabir azabını kabul etmiş ve şöyle demiştir:

"Zalimlere bu söz ölüm anlarında söylenmiş ve melekler zalimlerin ölümleriyle birlikte korkunç bir azap göreceklarını bildirmişlerdir. Bu azap kabir azabıdır. Şayet azapları kıyamete kadar geciktirilmiş olsaydı onlara: 'Bugün cezalandırılacaksınız.' denilmezdi."

Gördüğünüz gibi, İbni Kayyım gibi bu konularda müfrit bir alim bile kabir azabını inkâr edemiyor ve ayetlerin beyanı karşısında kabul etmek zorunda kalıyor.

Yine Ehl-i sünnet itikadının bazı meselelerinde şaşıran Müfessir Zamehşeri, bu ayetin berzah ve kabir hayatından haber verdiğini kabul ediyor.

İbni Kayyım ve Zamehşeri'yi örnek vermemin sebebi şu: Kabir hayatının varlığı hakkında Ehl-i sünnet âlimleri arasında hiçbir ihtilaf yoktur. Bu mesele, değil Ehl-i sünnet tarafından, birçok meselede ifrat eden İbni Kayyım ve Zamehşeri gibi âlimler tarafından bile kabul edilmektedir. Onlar birçok meseleyi reddettikleri hâlde, kabir hayatını kabul etmek zorunda kalmışlar ve tefsirini yaptığımız ayeti, kabir hayatına delil getirmişlerdir. Onların bile reddedemediği bir mesele, ne kadar kati bir meseledir, bu anlaşılın diye onlardan misal verdik.

SEKİZİNCİ DELİL:

Mü'minun Suresi 99 ve 100. Ayetler

Kabir hayatının hak olduğuna dair göstereceğimiz **Sekizinci Delil**, Mü'minun suresinin 99 ve 100. ayetidir. Bu ayet-i kerimede şöyle buyrulmuştur:

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ نihayet onlardan birine ölüm gelip çattığında قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ der ki, Rabbim beni (dünyaya) geri gönder لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ Ta ki boşa geçirdiğim dünyada iyi işler yapayım كَلَّا Hayır!

Allah onların bu istediğine "**Hayır.**" diyerek cevap verir:

إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا Bu onun ağzından çıkan (boş) bir laftan ibarettir وَمِنْ وَرَائِهِمْ بَرْزَخٌ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ Onların önünde yeniden dirilecekleri güne kadar berzah vardır.

Şimdi bu ayet-i kerimeyi tahlil edelim. Bizim üzerinde duracağımız kısım ayetin şu bölümü: **Onların önünde yeniden dirilecekleri güne kadar berzah vardır.** İşte ayetin bu kısmında geçen "**berzah**" tabiri, berzah hayatına işaretir.

"**Berzah**" kelimesi, aslında iki şey arasındaki engel veya vasıta anlamına gelir. İki şey ve iki konak arasında bulunan hususa da "**berzah**" derler. Mesela, iki deniz arasında bulunan kara parçasına "**berzah**" denir. Yine tatlı ve tuzlu su arasında bulunup bu ikisinin karışmasına engel olan sınırın adı da berzahtır. Ayette geçen berzahtan murad ise, dünya ile ahiret arasında bulunan âlemdir. Şu anda "**Berzah Âlemi**" mevcuttur ve ölen kimseler bu âlemde bulunmaktadırlar.

Tefsirini yaptığımız ayet-i kerimede geçen "**berzah**" hakkında Ebu Sahr Hazretleri şöyle der:

"Berzah, kabirlerdir. Onlar ne bu dünyada ne de ahirettedirler. Onlar diriltilecekleri güne kadar burada kalacaklardır. 'Onların önünde yeniden dirilecekleri güne kadar berzah vardır.' ayetinde, zalim olarak ölen bu kişilere Berzah azabı ile bir tehdit vardır."

Hız. Aışe de bu ayetin tefsirinde şöyle demiştir:

*"Kabir ehlinden günahkâr olanlara yazıklar olsun. Kabirlerinde onların yanına simsiyah yılanlar girer. Bir yılan başucunda, bir yılan ayakucundadır. Ortasından bir araya gelinceye kadar onu kemirirler. İşte Allah Teâlâ'nın: **"Tekrar diriltilecekleri güne kadar önlerinde onları geriye dönmekten alıkoyan bir berzah vardır."** ayetinde buyurduğu berzaktaki azap budur."*

Yine Muhammed İbni Ebu Hatim'in Ebu Hüreyre Hazretlerinden rivayet ettiđine göre; O, şöyle demiştir:

"Kâfir kabrine konulduğu vakit cehennemde oturacağı yeri görür ve: 'Rabbim, beni geri çevir ki tövbe edeyim ve salih amel işleyeyim.' der. Ona: 'Yaşatılmış olduğu sürece sana ömür verilmişti, yaşamıştın.' denilir. Kabri onun üzerine daraltılır. O, yılan veya akrep sokmuş kimse gibidir. Uyur ve korkar. Yeryüzünün haşeratı, yılanları ve akrepleri ona yönelirler."

Daha bu konuda söylenmiş çok sözler vardır. Tamamını burada nakletmemiz mümkün değil. Diğer izahları ve berzah âleminin mahiyetini merak ediyorsanız, tefsir kitaplarına müracaat edebilirsiniz.

Delilimizi bir daha toplamak istiyorum:

Tefsirini yaptığımız ayet-i kerimede, onların önlerinde dirilme gününe kadar berzah olduğu açıkça zikredilmiştir. Ayette geçen **"berzah"**, bütün müfessirlerin izahıyla **"Berzah Âlemi"**dir. Ölen ruhlar, kıyamet kopuncaya kadar burada kalırlar. Burada mükâfat veya azap görürler.

Bu makamda kabir hayatını inkar edenler şöyle diyebilirler:

- İyi ama, **"berzah"** kelimesini başka bir şeyle izah edemez miyiz? Mesela, dünyaya geri dönüşü engelleyen bir perdedir, diyemez miyiz?

Onların bu sözüne cevaben deriz ki:

Bizler Kur'an'ı kendi reyimiz ve görüşümüzle nasıl tefsir ederiz? Peygamber Efendimiz (asm)'in: **"Kur'an'ı kendi reyıyla tefsir eden**

cehennemdeki yerini hazırlasın." hadisi karşısında buna nasıl cesaret ederiz? Bizim yapacağımız şey, Kur'an'ı hadis ve diğer ayetlerin ışığında tefsir eden müfessir ve âlimlerin görüşlerinden istifade etmek ve cumhurun görüşüne tabi olmaktır. Zaten sizin probleminiz, ayetleri nefsinizin arzusuna göre izah etmek ve aklınıza gelen manayı ayete vermektir. Hatta bu manada, *"Hiç kaynak kullanmadan Kur'an'ı tefsir ettim."* diyenler bile türemiştir. Onun kaynak kullanmadığını söylemesi, **"uydur-dum"** demesiyle aynı şeydir.

Sözün özü: Ayet-i kerimede zikri geçen berzah, bütün alemlerin ittifakıyla **"Berzah Âlemi"**dir. Kıyamete kadar ruhlar burada beklerler. Bu da kabir hayatını inkar edenlerin: *"Kıyamete kadar ceza ve mükâfat yoktur. Ruhlar öylece ölüdür."* sözünüzü çürütür ve kabir hayatını ispat eder.

DOKUZUNCU DELİL:

Kabir Hayatı Hakkında Altı Ayet Daha

Sevgili kardeşlerim, eserimizin bu bölümüne kadar kabir hayatı hakkında sekiz ayet-i kerime gösterdik. Sekiz ayet üzerinde beraber tahliller yaptık. Kur'an'dan gösterebileceğimiz daha çok ayet var. Ancak hepsini teker teker tahlil etmek bu esere sığmayacaktır. Bu sebeple bizler, kalan ayetlerden bir kısmını kısaca beyan edecek ve ayetler hakkındaki geniş malumatı tefsir kitaplarınıza havale edeceğiz.

Kabir hayatına dair göstereceğimiz **Dokuzuncu Ayet** Mümin sure-sinin 11. ayetidir. Bu ayet-i kerime şöyle buyrulmuştur:

قَالُوا رَبَّنَا أَمَتْنَا اثْنَتَيْنِ وَأَحْيَيْتَنَا اثْنَتَيْنِ Derler ki: Ey Rabbimiz, sen bizi iki defa öldürdün ve iki defa dirilttin. **فَاعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا** Biz günahlarımızı itiraf ettik. **فَهَلْ إِلَى خُرُوجٍ مِنْ سَبِيلٍ** Artık buradan çıkmaya bir yol var mıdır?

Ayet-i kerime geçen, "**Rabbimiz! Bizi iki kez öldürdün ve iki kez dirilttin.**" ifadesi hakkında İmam Süddi Hazretleri şöyle der:

"Kâfirler bu dünyada öldürülecek, daha sonra kabirlerde sorgu için diriltileceklerdir. Yani kabirde bir berzah hayatı olacaktır. Daha sonra kıyametten hemen önce tekrar öldürülecek ve kıyametten sonra yeniden diriltileceklerdir. Böylece ayet-i kerime, kabir hayatına doğrudan delâlet etmiş olmaktadır."

İbni Mesut, İbni Abbas, İmam Dahhak, İmam Katade ve Ebu Malik hazretlerine göre ise, bu ayet, şu ayet gibidir:

"Allah'ı nasıl inkâr edersiniz ki, sizler ölü iken sizleri diriltti. Sonra sizleri öldürecek ve sonra yine diriltecek. Sonra da ona döndürüleceksiniz." (Bakara, 2/28)

Bu ayetin izahını daha önce **Dördüncü Delilde** yapmıştık. Özü şudur ki:

Birinci öldürülmek, baba sulplerinde ölü hâlde bulunmaktır. **Birinci yaratılmak**, anne karnında ruh üflenerek bu dünyaya gelmek ve bir zaman burada yaşamaktır. **İkinci öldürülmek**, bu dünyada öldürül-

mektir. **İkinci defa yaratılmak** ise kabirde yaratılıştır. Oradan da çıkılıp Allah'a döndürülür. Demek, Mümin suresinin 11. ayet-i kerimesi de kabir hayatına işaret etmektedir.

Kabir hayatına dair göstereceğimiz Onuncu Ayet Tur suresinin 47. ayetidir. Bu ayet-i kerimede şöyle buyrulmuştur:

وَأَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا عَذَابًا دُونَ ذَلِكَ Muhakkak ki o zulmedenlere, bundan başka bir azap daha vardır. **وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ** Ne var ki onların çoğu bilmezler.

Bu ayetin önündeyse şöyle buyrulmuştur:

"Artık sen onları, bir azapla çarpılacakları günlerine kavuşuncaya kadar bırak. O gün hile ve tuzakları kendilerine asla fayda vermez ve onlara yardım da edilmez."

Bu ayetler, onların kıyamette karşılaşacakları büyük azaptan haber vermektedir. Arkasından gelen 47. ayet-i kerimedeysse, zulmedenlere, ahiretteki büyük azapları dışında daha başka bir azabın da verileceği bildirilmiştir. İbni Abbas, İmam Katade ve Bera bin Azib hazretlerine göre, bu başka azaptan murad, kabir azabıdır. İmam Kurtubi, Hz. Ali'nin de bu görüşte olduğunu nakletmektedir. Bu kadar alimin kabir hayatı hakkındaki ittifaklarını ve ayetlerden deliller getirdiğini gördükten sonra kabir hayatını kim inkar edebilir?

Kabir hayatına dair göstereceğimiz On Birinci Ayet Meryem suresinin 75. ayetidir. Bu ayet-i kerimede şöyle buyrulmuştur:

فَلْيَمْدُدْ لَهُ الرَّحْمَنُ مَدًّا De ki: Kim sapıklık içindeyse, **قُلْ مَنْ كَانَ فِي الصَّلَاةِ** Rahman ona mühlet verir. **حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ** Nihayet tehdit edildikleri şeyi gördüklerinde, **إِمَّا الْعَذَابَ** yani ister azabı, **وَأِمَّا السَّاعَةَ** isterse kıyameti, **فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ شَرٌّ مَكَانًا وَأَضْعَفُ جُنْدًا** işte o zaman kimin yerinin daha kötü ve taraftarlarının daha güçsüz olduğunu bileceklerdir.

Ayetteki, ister azabı, isterse kıyameti gördüklerinde, ifadesindeki, **"ister azabı"** ifadesi kıyametten önce olacak bir azabın varlığına açıkça delâlet etmektedir. Çünkü ayetin devamındaki **"isterse kıyameti"** ifadesi, kıyamet günü görülecek azaba işaret etmektedir. Bu durumda,

zikredilen birinci azap, kıyamet azabı olamaz. O halde bu birinci azapla kabir azabı kastedilmiş olmalıdır. Fahrurrazi Hazretleri bu konuda şöyle demektedir:

Ayetteki "**ister azabı, isterse kıyameti**" ifadesi, kıyametten önce olacak bir azabın varlığına delâlet eder. Kıyamet gününden önce olacak bu azap kabir azabı olabilir.

Kabir hayatına dair göstereceğimiz On İkinci Ayet En'am suresinin 98. ayetidir. Bu ayet-i kerimede şöyle buyrulmuştur:

فَمُسْتَقَرٌّ O ki sizi tek bir nefisten yarattı. **وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ** Sizin için bir müstekar bir de müstevda vardır. **وَمُسْتَوْدَعٌ**

Ayet-i kerimede geçen "**müstekar**," karar kılınan yer, "**müstevda**" ise emanet konulma yeridir. Müstekar ve müstevdanın neresi olduğu hakkında İbni Mesut Hazretleri şöyle demektedir:

"Ana rahmi müstekar; kabir ise müstevdadır. Kabrin emanet yeri oluşu, insanın tabi karargâhı olmayıp, esas yurdu olan ahirete giderken bir süreliğine uğrak yeri olması sebebiyledir."

İmam Hasen Hazretlerine göreyse: Dünya müstekardır; kabir ise müstevdadır. Zira insanlar yeryüzüne yerleşip ev-ocak kurarlar. Bu cihetle dünya müstekar yani yerleşme yeri olur. Yerin altında ise bunların hiçbiri bulunmaz. Bu cihetten kabir hayatı müstevda yani emanet yeridir.

Bu konuda başka âlimler de benzer izahlar yapmışlar ve ayette geçen müstevda kelimesini "**kabir hayatı**" ile tefsir etmişlerdir. Demek, En'am suresi 98. ayet-i kerimede "**müstevda**" tabiriyle kabir hayatına dikkat çekilmiştir.

Kabir hayatına dair göstereceğimiz On Üçüncü Ayet Taha suresinin 124. ayetidir. Bu ayet-i kerimede şöyle buyrulmuştur:

فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً Kim benim zikrimden yüz çevirirse, **وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي** onun için dar bir geçim vardır. **وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى** ve onu kıyamet günü kör olarak haşrederiz.

Ayet-i kerimede "dar bir geçim" olarak tercüme ettiğimiz **مَعِيشَةً** **صَنِغًا** ifadesini Ebu Said el-Hudri ve Abdullah İbni Mesud hazretleri kabir azabıyla tefsir etmişlerdir. Bu iki büyük sahabenin bir ayeti kabir azabıyla tefsir etmesi, bu hayatın varlığına kafi bir delildir. Kaldı ki bu zatlardan biri sahabenin en alimlerinden Abdullah İbni Mesud Hazretleridir.

Kabir hayatına dair göstereceğimiz On Dördüncü Delil Tekasür suresidir. İmam Kurtubi Hazretleri Tekasür suresi hakkında şöyle demektedir:

"Bu sure kabir azabının varlığını göstermektedir. Kabir azabına iman ve onu tasdik etmek farzdır. Yüce Allah, mükellef olan kulunu kabirde diriltecek ve ona hayatta iken sahip olduğu nitelikte bir akıl verecektir. Böylece kişi kendisine sorulacak soruları anlayacak, ne cevap vereceğini bilecek, Rabbinden geleni kavrayacak ve kabrinde kendisine hazırlanmış olan lütuf ya da aşağılatıcı halleri anlayabilecektir. Ehl-i sünnetin kabul ettiği görüş ve bu din mensuplarının büyük cemaatinin benimsediği kanaat budur."

Yine Hz. Ali Tekasür suresi hakkında şöyle der: *"Tekasür suresi inince kabir azabı konusundaki kanaatimiz kesinlik kazandı."*

Kabir hayatını inkar edenler diyor ki, Kur'an'da kabir hayatıyla ilgili bir ayet yok. Onların bu sözüne şaşılır. Eserimizin başından buraya kadar, kabir hayatı hakkında sekiz ayet-i kerime gösterdik. Bu yazımızda bu sekize altı tane daha ilave ettik.

Şu noktaya da dikkat çekmek istiyoruz:

Zayıf ipler birbiriyle birleşince kuvvet bulur. Tek başına koparılabilirken, arkadaşlarıyla sırt sırta verdiğinde kopmaz bir hale gelir. Aynen bunun gibi, zayıf gibi gözüken bir delil de sırtını diğer delillere dayayıp kuvvet bulur. Dolayısıyla her delili tek başına değil, diğer delil arkadaşlarıyla birlikte mülahaza etmek gerekir. Zayıf gibi görünen bir delil, diğer arkadaşlarına sırtını dayadığında kuvvet bulup, kopmaz bir ip olur.

KABİR HAYATI HAKKINDA HADİS-İ ŞERİFLER

Sevgili kardeşlerim, eserimizin bu on bölümüne kadar, kabir hayatını Kur'an'dan on dört ayet-i kerimeyle ispat ettik. Bu bölümde ise kabir hayatı hakkındaki hadis-i şeriflerden bahsedeceğiz. Hadislere geçmeden önce şu noktaya dikkat çekmek istiyorum:

Kabir hayatını inkar edenlerin hepsi aynı zamanda hadis inkarcısıdır. Kendi görüşlerine zıt bir hadis gördüklerinde hemen *"Bu hadis uydurmadır."* derler. Sonra siz onlara: *"İnkâr ettiğiniz bu hadisin uydurma olduğunun alameti nedir? Hadisin ravilerini tanıyor musunuz? Senedini biliyor musunuz? Hadise hangi cerh ve tadil kurallarını uyguladınız?"* gibi sorular sorduğunuzda, size tek bir kelime söyleyemezler.

Hatta bunlardan bir kısmı bir hadise *"Bu hadis zayıftır."* der, sonra ona: *"Zayıf hadis nedir, tarif eder misin?"* dediğinizde, zayıf hadisi tarif edemez... Bu hadis inkarcıları ne hadis ilmi bilirler ne de usul-ü hadis bilirler...

Her neyse, biz onlara bu konudaki sözümüzü **"Hadis Savunması"** isimli eserimizde söyledik. Rabbimize hamd olsun, bu eserle hadis inkarcılarının bel kemiğini kırdık. Hadislerin sıhhatiyle ilgili problemi olanlar, bu eserimize müracaat edebilirler... Eğer hakkı arıyorsa, inşallah o eser ona tam bir ilaç hükmüne geçer, Allah'ın izniyle şifa bulur.

Bu girişten sonra şimdi gelelim kabir hayatı hakkında hadis-i şeriflere. Nakledeceğimiz **Birinci Hadisi**, Enes b. Malik Hazretleri rivayet etmiştir. İmam Buhari *"Cenaiz"*de, Ebu Davud *"Sünne"*de, İmam Müslim de *"El Cennetü ve sıfâtu naîmihâ"* da bu hadisi zikretmişlerdir. Peygamber Efendimiz (asm) şöyle buyurmuştur:

وَتَوَلَّى عَنْهُ أَصْحَابُهُ **Kul kabrine konulduğunda** إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا وُضِعَ فِي قَبْرِهِ **ve dostları ondan ayrılırken** وَإِنَّهُ لَيَسْمَعُ قَرْعَ نَعَالِهِمْ **şüphesiz o, onların ayak seslerini işitir.**

Bu hadis-i şerif, ölünün, dostlarının ayak seslerini duyduğunu açıkça bildirmektedir. Ayak seslerini duyabilmek için, kabirde yatanın bir hayatının olması gerekir. Bu da ispat eder ki, kabir hayatı haktır.

Başka bir hadis-i şerif de şöyledir:

Peygamberimiz (asm) Bedir günü savaştan sonra, Kureyş'in ileri gelenlerinden savaşta ölen yirmi dört kişinin cesetlerinin bir araya gömülmesini emretti. Bunun üzerine o cesetler Bedir'de kör bir kuyuya atıldılar. Hz. Ömer, Abdullah b. Ömer ve Ebu Talha gibi ondan fazla sahabeden nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (asm), kuyudaki müşrik ölülerine hitaben şöyle der:

"Ey Hişam'ın oğlu Ebu Cehil, Ey Rabia'nın oğlu Utbe, Ey Rabia'nın oğlu Şeybe ve ey Utbe oğlu Velid! Allah'a ve Resulü'ne boyun eğmiş olsaydınız, bu inanç sizi sevindirir miydi? Biz, Rabbimizin bize vadettiğinin aynısına kavuştuk, siz de Allah'ın vadettiğinin gerçek olduğunu gördünüz mü?"

Sahabe-i Kiram, Peygamberimiz (asm)'in bu konuşmasını duymuş ve Hz. Ömer şöyle demiştir:

"Ey Allah'ın Elçisi! Kendilerinde hiçbir hayat eseri olmayan şu cesetlere ne söylüyorsun, onlar duyabilirler mi? Allah, 'Sen ölülere duyuramazsın.' buyurmuyor mu?" deyince, Peygamberimiz şöyle der:

وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ Muhammed'in hayatı elinde olan Allah'a yemin ederim ki, **مَا أَنْتُمْ بِأَسْمَعَ لِمَا أَقُولُ مِنْهُمْ** benim söylediklerimi siz onlardan daha iyi duymuyorsunuz **وَاللَّهِ إِنَّهُمْ الْآنَ** Allah'a yemin olsun ki, şüphesiz şimdi onlar **أَقُولُ لَهُمْ هُوَ الْحَقُّ** Benim söylediklerimin gerçek olduğunu anladılar **إِنَّهُمْ لَيَسْمَعُونَ** onlar elbette işitiyorlar, **غَيْرَ أَنَّهُمْ لَا يَسْتَطِيعُونَ أَنْ يَرُدُّوا عَلَيَّ شَيْئًا** lakin bana cevap vermeye güçleri yetmiyor.

Bu hadis-i şerifi İmam Müslim, İmam Buhari, İmam Nesei ve Ahmed İbni Hanbel hazretleri nakletmişlerdir. Bu hadis imamlarının ittifak ettiği ve ravilerinde Hz. Ömer, Abdullah İbni Ömer ve Ebu Talha gibi ondan fazla sahabenin bulunduğu bir hadis-i şerifin sıhhati hakkında, ancak akıldan mahrum olanlar şüphe edebilir.

Kabir hayatının hak olduğuna dair başka bir hadis-i şerif de şudur:

Peygamberimiz (asm) kabirleri ziyaret ettiğinde şöyle derdi:

وانا ان السلام عليكم يا ايها القبور Ey Kabir ehli! Selam üzerinize olsun. Şüphesiz bizler de Allah dilerse sizlere katılacağız. شاء الله بكم للآحقون sizler bizim öncülerimiz, bizlerse sizin tabileriniz, الله المستقدمين والمستأخرين Allah öncekilere ve sonrakilere merhamet etsin.

Şimdi şunu soruyoruz:

- Eğer kabirlerde hayat yoksa Allah'ın Resulü kime selam veriyor ve kime sesleniyor? Allah'ın Resulünün kabirlerde yatanlara selam vermesi, kabir hayatının varlığına kafi bir delil değil midir?

Yine Hz. Aişe'nin rivayet ettiği bir hadis-i şerifte Peygamberimiz (asm) şöyle buyurmuştur:

مَا مِنْ رَجُلٍ يَزُورُ قَبْرَ أَخِيهِ Bir adam kardeşinin kabrini ziyaret eder ve yanında oturursa إِلَّا اسْتَأْنَسَ بِهِ o kendisini tanıyarak sevinir وَرَدَّ عَلَيْهِ حَتَّى يَقُومَ Bu hal kalkıncaya kadar devam eder. (Zebidi, İhtâfu's Saâde, XIV, 275)

Ebu Said-el Hudri'nin naklettiği başka bir hadis-i şerifte Peygamberimiz (asm) şöyle buyurmuştur:

"Cenaze tabuta konulup da adamlar onu omuzlarına aldıkları zaman, eğer cenaze salih biriye şöyle der: 'Beni acele götürün, yerime ulaştırın.' Eğer salih biri değilse şöyle der: 'Yazıklar olsun size! Onu (yani cesedimi) nereye götürüyorsunuz?' Onun bu sesini insanların dışındaki her şey işitir. Eğer insan işitecek ol- saydı bayılır düşerdi."

Bu hadis-i i şerifi İmam Buhari ve İmam Nesei "Cenaiz"lerinde; Ahmed İbn. Hanbel de "Müsned"inde nakletmiştir.

Kabir hayatı hakkında daha çok hadis-i şerif var. Hepsini burada nakletmemiz mümkün değil, biz sadece birkaç örnek verdik.

Şimdi, bu hadis-i şerifleri kabul etmeyenlerin nasıl bir cinayet işlediklerinden bahsetmek istiyoruz.

Kabir hayatıyla ilgili hadisleri bizlere bir grup sahabe nakletmiştir. Bu sahabelerden bazıları şunlardır:

Enes bin Malik, Ebu Hüreyre, Hz. Aişe, Abdullah İbni Mesud, Zeyd b. Sabit, Hz. Ebu Bekir'in kızı Hz. Esma, Peygamberimiz hanımı Hz. Meymûne, Cabir İbni Abdullah, Hz. Osman, Amr İbnu'l-As, Bera bin Azib, Zeyd bin Erkam, Ebu Eyyub el-Ensari, Ebu Said el-Hudri, Abdurrahman b. Semura, Ebu Katade, Hz. Ali, Ebu Musa el-Eş'ari, sahabenin büyük müfessirleri İbni Abbas, Abdullah İbni Ömer ve daha başka sahabeler...

Bu kadar sahabe kabir azabı ve mükâfatı hakkında hadisler rivayet etmişler. Onlar ki, sahabelerin en üstünleridir... Başta Mustafa İslamoğlu, Mehmet Okuyan, Abdülaziz Bayındır, Bayraktar Bayraklı olarak kabir hayatını inkar edenler, bu sahabelerin naklettiği bütün hadis-i şeriflere uydurma diyorlar. Şimdi bunların işlediği cinayetleri maddeleyelim:

Birinci Cinayetleri:

İsmi saydığımız ve bir kısmını sayamadığımız bu sahabeler Peygamber Efendimize (asm) isnad ederek kabir hayatı hakkında hadis-i şerifler nakletmişler. Yani **"Biz Allah Resulünün böyle böyle dediğini işittik."** demişler. Durum böyle iken kabir hayatını inkar edenler diyorlar ki: *"Bu hadisler uydurmadır."* Onların bu sözleri, şu manaya geliyor: Yani bu sahabeler Peygamberimize iftira etmişler. Peygamberimiz hakkında yalan uydurmuşlar.

Öyle ya, yol iki: Ya bu hadisleri Peygamberimiz (asm) söylemiştir ya da söylememiştir. Biz söylediğine inanıyor ve bu sahabeleri tasdik ediyoruz. Onlar ise söylemediğine inanıyor. Bu durumda da onların nazarında, içinde Hz. Ali, Hz. Osman gibi İslam'ın büyüklerinin de bulunduğu bu sahabeler yalan uydurmuş ve -hâşâ- Peygamberimize (asm) iftira atmış oluyorlar. İşte itikatsızlıkları böyle bir netice veriyor: Sahabelerin en büyüklerine yalancı ve müfteri diyorlar... Şimdi gelelim ikinci cinayetlerine.

İkinci Cinayetleri:

Kabir hayatıyla ilgili hadisler her ne kadar yirmi beş civarında sahabe tarafından nakledilmiş olsa da onların kendilerini tekzip ettiği ve müfteri saydığı sahabeler sadece bu yirmi beş sahabe değildir. Onların iftiraları bütün sahabeleri kapsar. Zira eğer Peygamber Efendimiz (asm) kabir hayatı hakkında hadisler söylemeseydi ve bu yirmi beş sahabe hadis uydursaydı, diğer sahabeler buna müsaade etmez ve bu konuda hadis nakleden sahabeleri yalanlardı. Yani derlerdi ki: *"Bu kişinin rivayet ettiği şu kabir azabı hadisi uydurmadır. O vakit ben de o meclisteydim, Peygamberimiz böyle bir şey demedi..."*

Hâlbuki diğer sahabeler, kabir hayatı hakkında hadis rivayet eden bu yirmi beş civarındaki sahabeyi tekzip etmiyor ve sükût ediyorlar. İşte onların bu meseledeki sükûtları bir tasdiktir. Eğer bu hadisler yalan ve uydurma olsaydı, diğer sahabeler hemen müdahale eder ve işin hakikatini ortaya koyarlardı. Ancak bunu yapmamışlar. Hiçbir hadis ve siyer kitabında, tek bir sahabenin bu hadisleri ret ve tenkit ettiği dair bir bilgi bulamazsınız...

İşte kabir hayatını inkar edenlerin bu hadisleri reddetmesi, bütün sahabeyi yalancılıkla itham etmektir.

Cinayetleri bununla da bitmiyor...

Üçüncü Cinayetleri:

Bu hadisleri sahabe efendilerimizden tabiin ile başlayan nesil nakletmiştir. İmam Buhariler, İmam Müslimler, İbni Mâceler ve diğer hadis âlimleri bu hadisleri eserlerinde cem etmiştir. Eğer bu hadisler uydurmaysa, demek ki bu âlimlerin hiçbiri gerçek âlim değilmiş, uydurma bir hadisi bile fark edememişler ve sahih diye kitaplarında kaydetmişler. Yani hadis inkarcılarının bir bakışta uydurma olduğunu anladıkları bu hadisleri, onlar yıllarca kucaklarında taşımışlar da farkına bile varamamışlar. Demek -hâşâ- bunlar bu kadar cahil; siyahla beyazın arasını bile fark edemiyorlar.

İşte Mustafa İslamoğlu'nun, Okuyan'ın, Bayındır'ın ve diğerlerinin inkarları, bu cinayetleri netice veriyor.

Ey hadis inkarcıları! İftira attığınız sahabeler ve bu büyük âlimler yarın mahşer günü yakanıza yapıştığı zaman haliniz nasıl olacak, bunu hiç düşünüyor musun?!

Sevgili kardeşlerim, daha bunların işlediği çok cinayetler var. Ancak bu eserin hacmi bu cinayetleri anlatmaya müsait değil. Bu makamda son olarak deriz ki:

Aklınızı başınıza alın ey hadis inkarcıları! Tevatür kuvvetindeki hadis-i şerifleri inkâr ederek, bu hadislerin ravilerini; sükût ederek bu hadisleri tasdik eden diğer sahabeleri ve bu hadisleri nakleden allamele-ri tekzip etmeyin, onlara iftira atmayın! Yoksa ahiretteki pişmanlığınız o kadar büyük olur ki, aklınız ve hayaliniz tasavvurundan aciz kalır...

KABİR HAYATI HAKKINDA ALİMLERİN BEYANI

Kabir hayatına dair eserimizin bu bölümünde âlimlerin sözlerini inceliyeceğiz. Onların sözlerine geçmeden önce, genel bir kaideden bahsetmek istiyorum. Bu kaide şudur:

Bir fende veya sanatta, ihtilaf edilen bir meselede, o fennin ve sanatın dâhilerinin sözü geçer. O fenden ve sanattan olmayan birisi, ne kadar da dâhi olsa sözü orada geçmez ve onun sözüne itibar edilmez. Bir meselede ancak ehli konuşur.

Mesela, küçük bir hastalığın keşfinde büyük bir mühendisin sözüne bakılmaz. Tıp konusunda söz doktorlarıdır ve basit bir doktorun sözü, bu fenden olmayan büyük bir dâhinin sözüne tercih edilir. Aynen bunun gibi, dini ilimlerde söz hakkı âlimlerin ve müçtehitlerindir. Dolayısıyla, "**Kabir hayatı var mıdır, yok mudur**" meselesinde, ne benim sözüm ne de sizin sözünüze bakılır. Bu meselede, müçtehitlerin sözüne bakılır.

Birazdan kabir hayatı hakkında alimlerin sözlerini nakledeceğiz. Bu sözlere geçmeden önce kabir hayatını inkar edenlere şu çağırımı yapmak istiyorum:

Sizler kabir hayatını inkar ediyorsunuz. Muhtemelen bu neticeye kendiniz araştırma yapıp da ulaşmadınız. Ya Mustafa İslamoğlu'nu ya Mehmet Okuyan'ı ya Abdülaziz Bayındır'ı ya da Bayraktar Bayraklı'yı dinlediniz ve onların sözlerine güvenerek kabir hayatını inkar ettiniz. Şimdi size bir teklifimiz var. Terazinin bir kefesine, İslamoğlu'nun, Okuyan'ın, Bayındır'ın ya da kime tabi olduysanız, onun ilmini ve kemalini koyun. Terazinin diğer kefesine de birazdan sözlerini nakledeceğim alimlerin ilmini ve kemalini koyun. Sonra insaf ve vicdanınızı hakem yapıp bakın, hangi tarafın ilmi ve kemali ağır basıyorsa, onun sözünü kabul edin.

İşte terazinin ikinci kefesine koyacağınız alimler ve sözleri:

H. Osman (r.a) kabir başında durduğu zaman sakalını gözyaşlarıyla ıslatınca kadar ağladı. Bu nedenle kendisine şöyle denildi:

"Sen cenneti ve cehennemi anıyorsun ağlamıyorsun da bundan (kabir korkusundan) dolayı ağlıyorsun?" Hz. Osman buna şöyle cevap verdi:

"Peygamberimiz (asm) mezar hakkında şöyle buyurdu:

'Muhakkak kabir ahiret konaklarının ilkidir. Eğer ölü onun azabından kurtulursa, ondan sonraki konaklar ondan kolay olur. Şayet ölü onun azabından kurtulmazsa, ondan sonraki konaklar ondan şiddetli olur.'

Ben mezar kadar korkunç hiçbir feci manzara görmedim." (*İbn Mace, Zühd, hd: 4267*)

İmam-ı Azam Hazretleri şöyle der:

"Kabirde ruhun cesede iade edilmesi, kâfirleri ve bazı günahkâr Müslümanları kabrin sıkması ve onlara azap edilmesi haktır." (*Kavlü-l fasl*)

İmam Rabbani Hazretleri şöyle der:

"Kabir azabı ahiret azaplarındandır. Dünya azabına benzemediği gibi, rüyada görülen azaba da benzemez. Böyle sanmak, kabir azabını bilmemekten ileri gelir. Kabir azabına inanmayan bid'at sahibi olur. 'Hakkında hadis-i şerif olsa da olmasa da kabir azabına inanmam, akıl ve tecrübe bunu kabul etmez.' diyense kâfir olur." (*Mektubat*)

İmam Gazali Hazretleri şöyle der:

"Kabir azabı, ruha ve cesede birlikte olacaktır." (*İhya-i Ulumiddin*)

İmam-ı Suyuti Hazretleri şöyle der:

"Her ölünün ruhu cesedine bilmediğimiz bir hâlde bağlıdır. Ruhların kendi cesetlerine tesir ve tasarruf etmelerine ve kabirde bulunmalarına izin verilmiştir. Ölü kabirde çürüse de ruhun bedenle olan bağılılığı bozulmaz." (*El-Mütekaddim*)

Zebidi Hazretleri:

"Kabir hayatıyla ilgili hadisler mütevatirdir." der ve daha sonra da kabir hayatıyla ilgili hadisleri rivayet eden yirmi beş sahabenin ismini sayar. Sonra bu sahabelerin naklettiği hadislerin lafızlarını aktararak, bu hadislerin tahririni yapar. (*Şerhu'l-İhya*)

Akaidin büyük imamlarından **Sadeddin Taftazani Hazretleri** şöyle der:

"Kabir azabı, kâfirler ve bazı asi müminler için haktır. Yine kabirdeki nimetlendirme, Allah'ın bildiği ve dilediği şekilde itaat ehli için haktır. Münker ile Nekir'in kabirde ölüyü sorguya çekmesi de haktır. Bütün bunlar nakli delillerle sabittir." (*Şerhu'n-Nesefi*)

İmam Subki şöyle der:

"Ölülerin işittiği hususunda mezheplerde icma vardır." (*Şifau-s Sikam*)

Hanbeli alimlerinden İbni Receb el-Hanbeli, ölülerin işittiğini söyler. (*Ehvâlü'l-Kubûr*)

Maliki alimlerinden İmam Kurtubi, ölülerin işittiğini ve bu konuda mezhep alimlerinin arasında icma olduğunu söyler. (*et-Tekvire*)

İbni Abdi'l-Berr, İbni Abbas Hazretlerinin şöyle dediğini nakleder: "Kim dünyada tanıdığı bir kardeşinin kabrine uğrar da ona selam verirse mutlaka onu tanır ve ona 'Aleykümü's-selam' der." (*et-Temhid ve el-İstizkar*)

Kabir hayatını inkar edenlerin ekserisi Vehhabi zihniyeti benimseyen kimselerdir. Vehhabilerin en büyük imamlarından olan İbni Teymiye ve İbni Kayyim'in de sözlerini nakletmek istiyorum.

İbni Teymiye şöyle diyor:

"Ölüler kendilerini ziyaret edenleri bilirler ve anlarlar." (*el-Fetava'l Kubra*)

Yine İbni Teymiye, ölümlerin kabirlerde konuştuğunu ve kendisine yapılan konuşmaları işittiklerini söyler. (*İbni Teymiye Külliyyatı*, IV, 240)

Vehhabilerin imamlarından İbni Kayyim da şöyle der:

"Kabir azabı ve Münker'le Nekir adlı meleklerin kabirde ölüyü sorguya çekmesiyle ilgili Peygamber Efendimiz'den gelen hadisler pek çok olup, bunlar mütevatirdir." (*Kitâbu'r-Rûh*)

İbni Kayyim, ölümlerin işittiğini ispatlamak için tafsilatlı bir kitap yazmış ve dört mezhebin alimlerinin ölümlerin işittiği hususunda icma sahibi olduğunu söylemiştir.

Şunu merak ediyorum: *İbni Teymiye'yi ve İbni Kayyim'i her meselede taklit edenler, niçin kabir hayatı hakkında onları taklit etmiyorlar? Hem onların ilmiyle övünüyorlar, hem de onlara muhalefet ediyorlar...*

Alimlerden nakledebileceğimiz daha onlarca beyan var. Bu beyanlardan bir kısmını, eserin başında ayetlerin tefsirini yaparken de zikretmiştik. İstisnasız bütün akaid kitaplarında "**Kabir azabı haktır.**" hükmü yer almıştır.

Bütün bu beyanlardan sonra kabir hayatına inanmamak, tarih boyunca bütün İslam âlimlerinin dalalette ittifak ettiklerini kabul etmeyi gerektirir. Bunu kabul edene ne denir, bilmiyorum.

Bu konunun başında, kabir hayatını inkar edenlere bir teklif yapmıştık. "*Bir kefeye Mustafa İslamoğlu'nun, Mehmet Okuyan'ın, Abdülaziz Bayındır'ın ve emsallerinin ilmini ve kemalini koyun, diğer kefeye de birazdan ismini zikredeceğimiz alimlerin ilmini ve kemalini koyun. Hangi kefe ağır gelirse, onların sözünü kabul edin.*" demiştik.

Şimdi kabir hayatını inkar edenlere soruyorum:

Bir kefedede İslamoğlu'nun, Okuyan'ın ve Bayındır'ın ilmi ve kemali var. Diğer kefedede dört mezhep imamı var, Hz. Osman var, İmam-ı Gazali, İmam-ı Rabbani var, İbni Abbas var, var da var... *Acaba hangi kefe ağır gelir?* Cevabı, ehli insafın insafına bırakıyorum.

Şimdi başka bir icmadan daha bahsetmek istiyorum. Bu icma, evliyaullahın icmadır. Bu makamda, evliyanın "**ehli keşfi-l kubur**" denilen kısmının verdikleri haberleri meselemize delil yapacağız.

Ehli keşfi-l kubur ki, bunlar evliyaullahın bir taifesidir. Allah'ın ih-sanıyla kabir hallerini müşahede ederler. İşte bu taifeden binler Allah dostu, kabir azabının ve mükâfatının hak olduğunu haber vermişler ve haber verdikleri şeyleri görmüşler. Allah Teâlâ, belki de gördüklerini ümmete haber versinler ve onları uyarsınlar diye, perdeyi onlardan bazı vakitlerde kaldırmış, onlar da bu vakitlerde kabir hayatına hakkalyakin vakıf olmuşlar.

Bu makamda kabir hayatı inkarcıları şöyle diyebilirler: İyi ama onların verdiği haberlerin doğru olduğuna nasıl inanalım. Ya yalan söylemişlerse?

Onların bu sözüne karşı biz de onlara soruyoruz:

Gitmediğiniz ve görmediğiniz yerlerin varlığına, oraları gören insanlara güvenerek inanırsınız. Hatta astronomi âlimlerine güvenir, bilmem kaç ışık yılı uzaklıktaki bir yıldızın varlığına inanır ve ondan hiç şüphe etmezsiniz. Onlar söyleyince bu size delil olur. Hiç, "*Ben görmediğime inanmam, ya yalan söylüyorlarsa ya yoksa...*" gibi sözleri söylemezsiniz. Şimdi siz, varlığına inandığınız bütün yerleri gezdiniz ve gördünüz mü?.. Yoo, hayır... "Var" dedikleri için inandınız.

- Peki, başkalarına böyle sonsuz bir güveniniz varken, evliyaullah denilen Allah dostlarına bu güvensizliğiniz nereden geliyor? Yoksa onların çok yalanına mı şahit oldunuz?.. Değil yalandan, en küçük bir günahattan bile, şeytandan kaçır gibi kaçan bu insanların sözlerine niçin inanmıyorsunuz?

Hem onlar farklı asırlarda ve farklı mekânlarda yaşadıkları halde verdikleri bütün haberler birbirine mutabık geliyor. Birisinin dediğini, diğeri: "Evet, ben de aynısını gördüm." diyerek tasdik ediyor.

Yahu bir düşünsenize, bu kadar insanın ne zoru var ki, sizi kandırmak için yalan söylesin ve Allah'a en büyük iftirayı atsin. Eğer bir parça

onların hayatını okusaydınız, verdikleri haberlerin ne kadar doğru olacağını anlar ve bundan hiç şüphe etmezsiniz.

Biz bu makamda, onların verdiği haberleri nakletmiyeceğiz. Bu haberleri ilgili kitaplara havale ediyoruz. Zira bu haberlere girsek, saatler değil, günler boyu buradan çıkamayız. Çünkü bu haberler pek büyük bir yekündür ve ciltler dolusu kitaptır. Biz sadece bu makamda şu kadar demekle yetiniyoruz:

Ehli keşfi-l kubur denilen bu Allah dostlarının verdikleri haberlere istinaden, kabir hayatı haktır ve gerçektir. Bu kadar Allah dostunun müşahedesi ve keşfi hayal olamaz. Onlar, görmedikleri bir şey hakkında asla *"Biz gördük."* demezler. Madem *"Biz gördük."* diyorlar; o halde görmüşlerdir ve gördükleri de hak ve gerçektir.

KABİR HAYATINI İNKAR EDENLERİN SÖZLERİNE CEVAPLAR

Cevap – 1:

Eserimizin bu bölümüne kadar kabir hayatını Kur'an'dan on dört ayetle, hadis-i şeriflerle ve icma denilen alimlerin ittifakını beyanla ispat ettik. Eserimizin bundan sonraki bölümlerinde, kabir hayatını inkar edenlerin sözlerine cevap vereceğiz.

Cevabını vereceğimiz **ilk sözleri** şöyle, onlar diyorlar ki:

- *Kur'an'da kabir hayatıyla ilgili hiçbir ayet yoktur. Eğer kabir hayatı olsaydı Kur'an'da zikredilmiş olurdu. Kur'an'da olmaması, bu hayatın var olmadığını ispat eder.*

Onlar bu sözü çok sık söylerler. Onların bu sözlerine cevaben deriz ki:

Bu, Kur'an'a atılan büyük bir iftiradır. Cenab-ı Hak, En'am suresinin 38. ayet-i kerimesinde:

مَا فَرَّطْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ Biz bu Kitap'ta hiçbir şeyi eksik bırakmadık,

buyurmuştur. Demek her şey, kıymet-i kabiliyeti nispetinde Kur'an'da yerini almıştır. Lâkin bazı meseleler sıkça ve açıkça zikredilirken, bazılarını işaretle yetinilmiştir.

Kabir hayatı gibi bir meselenin Kur'an'da geçmediğini söylemek, Kur'an'ı bilmemekten ileri gelmektedir. Bizler şu anda bu eserin On İkinci Bölümündeyiz. Bu eserin ilk dokuz bölümü, Kur'an ayetlerinin kabir hayatı hakkındaki tahlilleriyle geçti. Bizler bu dokuz bölümde Kur'an'dan on dört ayet-i kerime zikrettik. "*Kur'an'da kabir hayatı yoktur.*" diyenlerin gözüne bu on dört ayeti sokuyoruz.

Ayrıca Dokuzuncu Bölümü bitirirken şöyle demiştik: Kur'an'da kabir hayatıyla ilgili daha başka ayetler de var. Biz konuyu daha fazla uzatmamak için bu kadarla iktifa ediyoruz.

İsterseniz, makam münasebetiyle, on dört ayete bir ayet daha ilave edip on beş yapalım. Hem bu sayede, orada dediğimiz, "*Daha başka ayetler de var.*" sözümüz, burada tasdik edilsin.

Yasin suresinin 26 ve 27. ayet-i kerimelerinde şöyle buyrulmuştur:

قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ (Ona) Cennete gir, denildi. O da dedi ki: Keşke kavmim bilseydi! رَبِّمَا غَفَرَ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ Rab-bimin beni bağışladığını ve beni ikram edilen kullarından kıldığını.

Bu ayette bahsi geçen ve kendisine "**Cennet'e gir.**" denilen zat Ha-bib-i Neccar isimli bir zattır. Onun kıssası tefsir kitaplarında ayrıntı-sıyla zikredildiğinden, burada o kıssaya girmeyeceğiz. Dileyenler tefsir kitaplarına müracaat edebilirler. Bizim burada üzerinde duracağımız nokta şurası:

Habib-i Neccar şehit edilirken Melekler tarafından ona: "**Cennete gir.**" denilmiştir. Bu emirden anlaşılıyor ki, ruh bakidir ve ölümsüzdür. Onun kendine ait bir hayatı vardır.

Hâlbuki kabir hayatını inkâr edenler, kıyamete kadar ruhun bir ha-yatının olmadığını, mükâfat veya cezanın kıyametten sonra olduğunu söylerler. Bu ayet ise onların bu sözünü yalanlamaktadır. Eğer onların dediği gibi olsaydı, yani ruhun bir hayatı olmasaydı Habib-i Neccar'a "**Cennete gir.**" denilmezdi.

Habib-i Neccar yaklaşık 2.000 sene önce yaşamıştır. Eğer onun hâ-lihazırda bir hayatı yoksa, ona: "**Cennete gir.**" denilmesinin ne manası vardır? Yani ona, "**Cennete gir.**" denilmesine rağmen, o hâlâ 2.000 yıl-dır ölü müdür? 2.000 sene geçmesine rağmen ona vaat edilen mükâfat hâlâ verilmemiş midir?

Ayrıca ayetin devamı da ruhun bakiliğini ve berzah âlemini ispat etmektedir. Zira ayetin devamında Habib-i Neccar şöyle der: "**Keşke Rabbimin beni bağışladığını ve beni ikram edilen kullarından kıldı-ğını kavmim bilseydi!..**"

Habib-i Neccar bu sözü, İbni Abbas ve İmam Mücahid'in beyanıy-

la, öldürüldükten sonra söylemiştir. Bundan da anlaşılıyor ki, ölümden sonra bir hayat vardır. İşte Habib-i Neccar bu hayatta konuşmuştur.

Bu ayet, berzah âleminin varlığına delildir. Bu aşamada ruh, cisim olmaksızın diridir, konuşur, işitir, hisseder, memnun olur, üzülür, dünyadakiler gibi duyar.

Şimdi ruhun bakiliğini inkar edenlere soruyoruz:

- *Hani ölümden sonra bir hayat yoktu?..*

- *Hani ruh kıyamete kadar ölüydü?..*

- *Eğer hayat yoksa Habib-i Neccar nerede konuşuyor?*

- *Hem ona, "Cennete gir." denildiği halde ruhu hâlâ ölü mü?*

- *Eğer Cennet'e hemen sokulmayacak olsaydı, "Cennete gir." yerine, "Cennet'e gireceksin." denilmez miydi?*

Şunu da ekleyelim: Peygamber Efendimiz (asm)'in beyanıyla, şehitlerin ruhları kıyamete kadar cennettedir ve orada nimetlenirler. Bu nimete, diğer ehli iman ulaşamaz. Habib-i Neccar öldürülüp şehit edildiği için bu nimete kavuşmuştur.

Bu makamda İbni Kayyim'den şu izahı da nakletmek istiyorum. İbni Kayyim şöyle der:

"Ruhun kaldığı bir yerin olduğunu söylemek, onların ne kabirde olduğuna ve ne de kabrin avlusunda olduğuna delalet etmez. Bilakis ruhun bu yerlerle bir bağlantısının bulunduğu delalet eder ve bu manada ona bir mekân izafesi sahih olur. Burada güneş misali verilebilir. Zira güneş semada olduğu hâlde ışığı yerededir. Gerçi bu benzetmede eksiklik vardır. Çünkü ışık, güneşin zatı değil, ârâzıdır. Ruh ise ârâzıyla değil, zatıyla başka yerededir. Resulullah (asm)'ın mi'raçta peygamberleri semavatta görmesi de bu meselemize bir delildir. Zira Resulullah (asm) orada ruhları misali bedenlerinde görmüştür. Bununla birlikte onlar kabirlerinde canlı olarak namaz kılıyorlardı."

Kabir hayatını inkar edenler "*Kur'an'da kabir hayatı yoktur.*" diyorlar. Bizler bu ayetle birlikte on beş ayet-i kerime zikrettik ve İslam alimlerinin bu ayetleri kabir hayatına nasıl delil yaptığını beyan ettik. Bütün bu izahlardan anlaşılıyor ki, "*Kur'an'da kabir hayatı yoktur.*" diyenlerin Kur'an'dan hiç nasipleri yoktur ve bunlar Kur'an'ı bilmeyen cahillerdir. Kur'an'da her şey vardır; lâkin görmek için göz ve ilim ister...

Sevgili kardeşlerim, kabir hayatını inkar edenlerin Birinci Sözlerine cevabı burada noktalayalım ve şimdi İkinci Sözlerine geçelim.

Cevap – 2:

Kabir hayatını inkar edenlerin sözlerine cevap vermeye devam ediyoruz. Cevabını vereceğimiz **İkinci Sözleri** şu:

Onlar diyorlar ki: Kıyamet bir yargılama günüdür. Yargılama olmadan ceza olmaz. Kabirde ise yargılama söz konusu değildir. O hâlde kabirde azap olmamalıdır.

İşte onlar böyle diyorlar. Onlara cevaben deriz ki: Kur'an'da Hz. Nuh'un kavmi, Hz. Hud'un kavmi, Hz. Salih'in kavmi ve diğer peygamber kavimlerinin başına gelen dünyevi azaplar anlatılmaktadır. Mesela: Hz. Nuh'un kavmi denizde boğulmuş; Hz. Hud'un kavmi bir rüzgârla helak edilmiş; Hz. Salih'in kavmiyse şiddetli bir gürültüyle cezalandırılmıştır.

Yine Kur'an'da, zalim kavimlerin topluca helakinden başka, fertlerin helakinden de bahsedilir. Mesela: Kârun anlatılır ve **"Onu ve sarayını yerin dibine geçirdik."** denilir. Firavun anlatılır, **"Onu denizde boğduk."** denilir. Nemrud anlatılır, **"Onu hüsrana uğrattık."** Denilir. Her zalim kavmin ve ferdin helak edilişinde de şu ifade kullanır: İşte biz zalimleri böyle cezalandırırız!

Bu ayetlerden anlıyoruz ki, cezalandırmak için ille de hesaba çekmeye gerek yoktur. Zira bu kavimler hesaba çekilmeden helak edilmişler ve cezalandırılmışlardır. İsterseniz, hesaba çekilmeden helak edilmiş dair birkaç örnek daha vereyim:

Araf suresi 152. ayet-i kerimede şöyle buyrulur:

سَيَنَالُهُمْ غَضَبٌ Şüphesiz buzağıyı tanrı edinenlere **إِنَّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ مِنْ رَبِّهِمْ وَذِلَّةً فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا** Rablerinden bir gazap ve dünya hayatındayken de bir zillet erişecektir. **وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُفْتَرِينَ** İşte biz iftiracıları böyle cezalandırırız.

Yunus suresi 13. ayet-i kerimede şöyle buyrulur:

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَمَّا ظَلَمُوا Andolsun ki, sizden önceki devirlerin birçok kavmini zulmettikleri için helak ettik. **وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ**

وَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا Peygamberleri kendilerine apaçık deliller getirdikleri halde onlar iman etmemişlerdi **كَذَلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ** İşte günahkârlar topluluğunu biz böyle cezalandırırız.

Tâhâ suresi 127. ayet-i kerimede şöyle buyrulur:

وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَدُّ İşte haddi aşanları ve Rabbi-
وَأَبْقَى nin ayetlerine inanmayanları biz böyle cezalandırırız. Ve muhakkak ki ahiret azabı (dünya azabından) daha şiddetli ve daha devamlıdır.

Sebe suresi 16 ve 17. ayetlerde şöyle buyrulur:

فَأَعْرَضُوا Fakat onlar yüz çevirdiler. **فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ** Biz de üzer-
وَبَدَّلْنَاهُمْ بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ ذَوَاتِ أَكُلٍ خَمْطٍ وَأَنْثَىٰ وَشْيٍlerine Arim selini salıverdik **وَمِنْ سِدْرٍ قَلِيلٍ** ve o güzelim iki bahçelerini buruk yemişli, ılgınlık ve içinde biraz da sidir ağacı bulunan iki harap bahçeye çevirdik. **ذَلِكَ جَزَيْنَاهُمْ** İşte böylece, küfretmiş olmalarından ötürü onları cezalandırdık. **وَهَلْ نُجَازِي إِلَّا الْكَفُورَ** Biz küfredenlerden başkasını cezalandırır mıyız?

Bu ayetler gibi Kur'an-ı Kerim'de daha onlarca ayet-i kerime var. Bu ayetler gösteriyor ki, Allah zalimleri sadece ahirette değil, bu dünyadayken de cezalandırıyor. Öyleyse kabirde niye cezalandırmasın?

Kabir hayatını inkâr edenler diyorlar ki:

"Kıyamet bir yargılama günüdür. Yargılama olmadan ceza olmaz."

Peki onlar, yargılama olmadan cezanın olduğunu beyan eden bu ayetleri hiç mi görmüyorlar? Yoksa onların başlarına gelen bu acı azaplar ceza değil midir?

Hem onlar şunu hiç mi düşünmüyorlar:

Yargılama ve hesap, yani amel defterlerinin açılması, mizanın kurulması, insanın hesaba çekilmesi gibi haller, Allah'ın, kulun hâlini ve durumunu bilmesi için değildir. Bütün bunlar, kulun durumunu kendisine göstermek içindir. Yoksa Allah Teâlâ nihayetsiz ilmiyle zaten kulun hâlini ve akıbetini bilmektedir.

Yoksa onlar, "*Kıyamet bir yargılama günüdür. Yargılanma olmadan ceza olmaz.*" derken, Allah'ın, kulunun halini bilmediğini mi düşünüyorlar? Yani onlara göre, Allah kimin salih, kimin zalim; kimin cennet ehli, kimin cehennem ehli olduğunu bilmiyor da bu bilgiye hesaptan sonra mı vakıf olacak? Ve vakıf olduktan sonra mı ceza verecek?

Yahu onlar Allah hakkında ne kötü zanda bulunuyorlar. "*Yargılama olmadan ceza olmaz.*" ne demek? Bu söz, hem Allah'ın ezeli ilmine hem de Kur'an'ın onlarca yerinde geçen, "**İşte biz onları böylece cezalandırdık.**" ifadesine zıt değil midir?

Kabirde azap etmek için neden ille de önce yargılama gereksin? Dünyada yargılamadan ve hesaba çekmeden ceza veriliyor da kabirde niye verilmesin? Allah, kulunun günahlarını bilmiyor mu ki, yargılama olmadan ona ceza veremesin?

Hatta değil peygamber kavimlerinin ve zalimlerin helak edilişi, bizim dahi başımıza gelen musibetler, işlemiş olduğumuz günahlardan dolayı değil midir? Meydana gelen deprem, yangınlar, kazalar ve diğer musibetler, hep kulların zulümleri ve isyanları sebebiyle değil midir? Bu hakikate işareten Rum suresinin 41. ayet-i kerimesinde şöyle buyrulmaz mı:

"İnsanların elleriyle işledikleri günahlardan dolayı karada ve denizde fesat çıktı. Allah, yaptıklarının bir kısmının cezasını onlara tattıracak. Umulur ki onlar dönerler."

Bu ayet ve daha onlarca ayet, yargılama olmadan cezanın verileceğini göstermiyor mu?

Sevgili kardeşlerim, yaptığımız bu izahlarla herhalde onların: "*Kıyamet bir yargılama günüdür. Yargılama olmadan ceza olmaz.*" sözünün ne büyük bir safsata olduğu anlaşılmıştır. Demek, onlar hiç Kur'an okumamışlar. Zalimlerin daha dünyadayken -*yargılama olmadan*- nasıl cezalandırıldığını görmemişler. Elhamdülillah, biz kör gözlerine Kur'an'ın ayetlerini soktuk.

Cevap – 3:

Kabir hayatını inkar edenlerin sözlerine cevap vermeye devam ediyoruz. Cevabını vereceğimiz **Üçüncü Sözleri** şu:

Onlar diyorlar ki: "Bir suçun cezası bir defa verilir. Aynı suçtan tekrar tekrar cezalandırmak yüce Allah'ın şanına yakışmaz. Bu durumda kabir azabının da olmaması gerekir. Aynı suçtan hem kabirde hem de ahirette ceza görmek Allah'ın rahmetine uygun değildir."

İşte onlar böyle diyorlar. Sözlerini cevaplamadan önce şu hakikate dikkat çekmek isterim: Allah Teâlâ hakkında zulüm düşünülemez. Zira zulüm, başkasının hakkına tecavüz etmektir. Bütün mülk Allah'ın olduğuna göre; başkasının bir hakkı yoktur ki, ona karşı herhangi bir muamelede, "Ona zulüm edildi." denilebilsin.

Bizim Cenab-ı Hakk'a karşı hiçbir hak iddiamız olamaz. O bize nasıl muamele ederse, bu haktır, adalettir ve hikmettir. Eğer O dileseydi, bir suça bir defa değil on defa, hatta isterse yüz defa da ceza verebilirdi. Ve bu durum da zulüm ve haksızlık olmazdı. Lâkin her fiilinde kullarına karşı merhametli olan Cenab-ı Hak, burada da kuluna iyilik etmekte ve ona keremiyle muamele ederek onu bir suçtan iki defa cezalandırmamaktadır.

İki defa cezalandırmamasının manası da şudur:

Bir kişi bir günah işlemiş ve günahının cezasını -Allah'ın şeriatına göre- dünyada görmüşse, yani o günahı dolaylı o kişiye had cezası uygulanmışsa artık o günaha ahirette ceza verilmez.

Mesela, içki içmek haramdır ve ahirette ceza gerektirir. Ama bir kişi içki içerken yakalansa veya günahını kendi itiraf etse ve bu suçundan dolayı ona had cezası uygulanırsa, artık onun içki içme günahı affolmuştur, ondan dolayı ahirette bir daha ceza görmez. İşte, "Bir suça iki defa ceza verilmez." sözü bu uygulamaya içindir.

Kabir azabında da durum aynıdır. Hatta değil kabir azabı, müminin ayağına bir diken batsa, bu onun günahına kefarete olur. Dolayısıyla ka-

birde çekilen azap da kulun günahlarına kefarettir.

Dilerseniz meseleyi biraz daha açalım:

İnsanları üç kısma ayırmak mümkündür. Bu üç kısımdan **birincisi**, iman üzere ölerек direkt cennete girecek olan müminlerdir. **İkincisi**, küfür üzere ölerек cehennemde ebedi kalacak olan kâfirlerdir. **Üçüncüsü** de günahkâr müminlerdir. Bunların imanları vardır, lakin dünyadayken farzları terk etmiş ve haramlara girmişlerdir. Bunlar cehennemde bir müddet ceza gördükten sonra cennete girerler. Şimdi kabir hayatını inkar edenlerin sözünü bu üç grup üzerinde tahlil edelim:

Birinci Grup olan direkt cennete girecek müminler için, *"Bir suçun cezası bir defa verilir. Bu durumda da kabir azabının olmaması gerekir."* sözü manasızdır. Zira onlar kabirde azap değil, mükâfat göreceklerdir. Demek bu söz, bu birinci grup için söylenemez.

İkinci Grup olan cehennem ehli kâfirler için de bu sözün bir manası yoktur. Çünkü kâfirler cehennemde ebedi kalacaklardır. Onların cezası ebedidir. Ebediyete kıyasla bir milyon yıl, denizdeki bir damla gibidir. Hatta damla bile değildir. Dolayısıyla, mesela, 5.000 sene önce yaşamış ve kâfir olarak ölmüş birisini düşünelim... Bu kişiye kabirde azap edilmesine bir mani yoktur. Zira zaten bu kişi ebedi olarak cehennemde kalacaktır. Azaba, beş-on bin sene önce başlanmış veya sonra başlanmış, ne önemi var?!. Ebediyete kıyasla beş-on bin senenin, bizim saatimize göre saniyeden, hatta saliseden farkı var mıdır?

Demek, *"Bir suçun cezası bir defa verilir. Bu durumda kabir azabının olmaması gerekir."* sözünü, ikinci grup hakkında da söyleyemeyiz.

Üçüncü Gruba gelince, bunlar günahkar müminlerdir. Bu sözü, onlar hakkında da söyleyemeyiz. Zira müminin ayağına diken bile batarsa, bu onun günahına kefarettir.

Aslında kabir azabı, günahkâr müminler için bir nevi nimettir. Çünkü kabirde görmüş olduğu azap, onun günahlarının bir kısmına kefarettir. Hatta bazı günahkârların kabirde çektikleri azap, bütün günahlarına kefarettir ve onu cehennem azabından kurtarır.

Yani hem kabirde hem de cehennemde azap çekmek, kabirde çektiği sıkıntı, günahlarının tamamına kefarete olmayanlar içindir. Rabbimiz o kadar merhamet sahibidir ki, kulun kabirde çektiği her sıkıntıyı günahına kefarete yapar.

Hatta değil kabir azabı, kişi hasta olsa, üzülse, başına bir musibet gelse, hatta bir nefesi zorlukla alsa; bu dahi günahına kefarete olur. Kabir azabı da böyle bir musibettir. Bir cihetten azaptır, diğer bir cihetten de günahın kefaretidir.

Herhalde yaptığımız bu izahla, Onların: *"Bir suçun cezası bir defa verilir. Bu durumda da kabir azabının olmaması gerekir."* sözünün ne kadar mantıksız olduğu anlaşılmıştır. Ama insan cevapları bilmeyince böyle kıymetsiz sözlere bile kıymet veriyor.

Cevap – 4:

Kabir hayatını inkar edenlerin sözlerine cevap vermeye devam ediyoruz. Cevabını vereceğimiz **Dördüncü Sözleri** şu:

Onlar diyorlar ki: "Neml Suresinin 80. ve Rum suresinin 52. ayetinde: 'Kuşkusuz sen ölümlere işittiremezsin.' buyrulmuş. Ölümlerin bir şey işitmemesi, kabirde bir hayatın olmadığına delalet etmektedir. Zira hayatları olsaydı, elbette işitirlerdi. Madem işitmiyorlar, o halde kabir hayatı yoktur."

Onların bu sözlerine cevap olarak önce "**Sübhaneallah**" diyoruz. Sonra da: "*Yahu bunlar Kur'an'ı hiç mi anlamıyorlar!*" diyoruz. Daha ne diyelim... Acaba onlar, "**Sen ölümlere işittiremezsin.**" ayetinden şunu mu anlıyorlar: Peygamber Efendimiz (asm) kabirlere gidip ölümlere İslam'ı tebliğ ediyor ve ölümleri imana çağırıyordu da Allah Teâlâ bu ayetlerle Peygamberimizi ölümlere tebliğ etmekten men mi etti?.. Yani bu ayetin manası, ölümlere tebliğ etme, onlar seni duymaz mıdır?

Siz hiç Peygamber Efendimiz (asm)'in kabirlere giderek ölümleri İslam'a çağırdığını, yani onlara: "*Ey ölümler! Allah'a iman edin, namaz kılın, zekât verin...*" gibi emirlerde bulunduğunu işittiniz mi? Eğer, "**Sen ölümlere işittiremezsin.**" ayetindeki ölümleri, kabir ehli olarak kabul ederseniz, Peygamberimiz (asm)'in ölümlere İslam'ı anlatmaya çalıştığı gibi bir hezeyanı da kabul etmek zorunda kalırsınız.

Hadi bu hezeyanı kabul ettiler diyelim. Rum suresindeki "**Sen ölümlere işittiremezsin.**" ayetinin devamında, "**Sen sağırlara işittiremezsin, körlere de gösteremezsin.**" buyrulmuş. O zaman onlara göre bu ayetler de şu olay üzerine inmiştir: Peygamber Efendimiz (asm) bir sağıra İslam'ı anlatmaya çalıştı ya da bir köre "**gör**" dedi, Allah da bu ayeti indirerek, "**Sen sağırlara işittiremezsin, körlere gösteremezsin.**" buyurdu. Yani ayetin manası bu mu?..

Kardeşlerim, bunlar mecaz ifadelerdir. Buradaki "**ölümler**" tabiriyle, kalbi ve aklı ölmüş olanlar; "**sağırlar**" tabiriyle, hakkı duymayanlar ve hakikate karşı sağır olanlar; "**körler**" tabiriyle de hakkı görmeyenler ve

hakka karşı manen kör olanlar kastedilmiştir. Ve Kur'an'da bunların emsali çoktur. Bir kaç örneğini verelim:

Araf suresi 57. ayette şöyle buyrulur:

وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَّاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ Rahmetinin önünde müjdeci olarak rüzgârları gönderen O'dur. **وَحَتَّىٰ إِذَا أَقْلَّتْ سَحَابًا ثَقَالًا** O rüzgârlar, yağmur yüklü bulutları yüklenince, **سُقْنَاهُ لِبَلَدٍ مَّيِّتٍ** onu ölü bir memlekete sevk ederiz...

Bu ayetteki "ölü" ifadesiyle kıtlık ve kuraklık manası kastedilmiştir. Yoksa toprağın anladığımız manada ölü olmasından bahsedilemez. İşte bu ayet gibi, "Sen ölümlere işittiremezsin." ayetiyle de hakiki ölümler değil, kalbi ve aklı ölmüş olanlar kastedilmiştir.

Başka bir misal de Maide suresi 71. ayettir. Bu ayette şöyle buyrulur:

فَعَمُوا وَصَمُوا Onlar bir fitne kopmayacak sandılar **وَحَسِبُوا أَلَّا تَكُونَ فِتْنَةً** ve kör ve sağır oldular **ثُمَّ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ** Sonra Allah onların tövbesini kabul etti **ثُمَّ عَمُوا وَصَمُوا كَثِيرٌ مِنْهُمْ** Sonra yine onların çoğu kör ve sağır oldular.

Bu ayette geçen kör ve sağır olmak, hakkı görmemek ve işitmekten kinayedir, yoksa fiziki bir körlük ve sağırlık değildir. Demek Kur'an'da bu ifadeler mecaz manada kullanılmıştır.

Bir örnek daha verelim: Hac suresinin 46. ayetinde şöyle buyrulmuş:

وَلَكِنْ تَعْمَىٰ Gerçek şudur ki, gözler kör olmaz **فَإِنَّهَا لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ** fakat göğüslerin içindeki kalpler kör olur. **الْقُلُوبُ الَّتِي فِي الصُّدُورِ**

Bu ayette "Gözler kör olmaz." deniliyor. Şimdi birisi şöyle dese: "Ayette 'Gözler kör olmaz.' denilmiş. Hâlbuki kör olan birçok göz var, binlerce kör insan var. Demek, ayet yanlışmış..." Siz bu söze karşı ne dersiniz?

Ne diyeceksiniz, sadece gülersiniz. Çünkü bu söze ancak gülünür. Sonra da dersiniz ki: Burada mecaz vardır. Gözlerin kör olmaması; göz-

lerin, Allah'ın varlığına ve birliğine ait şu âlemde yaratılan delilleri her vakit görmesidir. Gözler bu delilleri görmede kör olmaz. Ama ayetin de dediği gibi, bazen kalpler kör olur, yani gözün gördüğünü görmez ve kavrayamaz. Bu ayetin manası budur.

Kabir azabını inkâr edenlerin de: **"Sen ölümlere işittiremezsin."** ayetini gösterip, bundan kabir hayatının yokluğuna delil getirmelerine ancak gülünür. Ayet, mecaz yaparken ve bu mecazla kalbi ölenleri kastederken, onların bunu hakiki ölümler zannetmesine gülünmez de ne yapılır?

Hem bundan şunu da anlayın ki: Bu insanların Kur'an'ı anlamada hiçbir nasipleri yok. Baksanıza, en kolay anlaşılan ayetleri bile böyle yanlış anlıyorlar. Kur'an'ı anlamada bu kadar nasipsiz olanların, Kur'an hakkındaki sözlerine hiç itibar edilir mi?

Uzayan cevabı kısaca bir daha tekrar edelim:

"Sen ölümlere işittiremezsin." ayetinde geçen **"ölümler"** tabiriyle kabir ehli değil; kalbi ölmüş ve hakikatten nasibi olmayanlar kastedilmiştir. Kur'an'da ölü olmak, sağır olmak ve kör olmak gibi ifadeler çoğu kez mecaz olarak kullanılmıştır. Eğer ayetleri böyle kabul etmezsek, Peygamberimiz (asm)'in kabirlerde dolaşıp ölümlere vaaz ve nasihat ettiğini, bunun üzerine de Allah'ın: **"Ölümlere anlatma, onlar işitmez."** ayetini indirdiğini kabul etmek zorunda kalırız. Bunu kabul edene de artık ne denilir, bilmem...

Ölümlerin işiteceğiyle ilgili hadisleri eserimizin Onuncu Bölümünde nakletmiştik. Dileyenler ilgili bölümü tekrar okuyabilirler.

Cevap – 5:

Kabir hayatını inkar edenlerin sözlerine cevap vermeye devam ediyoruz. Cevabını vereceğimiz **Beşinci Sözleri** şu:

Onlar diyorlar ki: "Müşriklerin ve diğer zalimlerin azaba uğrayacağı Kur'an'da birçok ayette beyan edilmektedir. Ancak bütün bunlar kıyametten sonradır. Mesela, Âl-i İmran 56'da: '**Küfre sapanlar var ya, işte onlara dünyada ve ahirette şiddetle azap edicem.**' Tevbe 74'de: **... 'Eğer tövbe ederlerse kendileri için hayırlı olur. Eğer yüz çevirirlerse Allah onlara dünyada da ahirette de acıklı bir azapla azap edecektir.**' Rad 34'de: '**Onlar için dünya hayatında bir azap vardır. Ahiret azabıysa çok daha şiddetlidir.**' Bu ayetler açıkça gösteriyor ki: Allah hem bu dünyada ve ahirette cezalandıracaktır. Dolayısıyla kabir azabı da yoktur."

İşte onlar böyle diyorlar: Şu şu ayetlerde ahiret azabından bahsedilmekteymiş, kabir azabındansa bahsedilmemekteymiş, o hâlde kabir azabı yokmuş...

Acaba onlara göre, azabın anlatıldığı her ayette kabir azabı açıkça mı zikredilmeli? Eserin başında;

1. Kabir hayatını haber veren on beş ayet-i kerimeyi zikrettik.
2. Kabir hayatı hakkındaki hadis-i şerifleri naklettik.
3. Bu hadisleri rivayet eden yirmi beş sahabenin isimlerini verdik ki, bu sahabeler sahabelerin en büyükleridir.
4. İslam âlimlerinin bu konudaki icmâını gösterip, bir kısım âlimlerin kabir hayatı hakkındaki sözlerini naklettik.

Bütün bunlardan sonra, onlar hâlâ kabir hayatına iman etmeyecekler mi?

Şimdi onlar diyorlar ki: *"Şu şu ayetlerde dünya ve ahiret azabından bahsedilmiş, kabir azabından bahsedilmemiş. O halde kabir azabı yoktur."*

Şunu hiç düşünmüyorlar: Kabir azabı, ahiret azaplarından bir azaptır. Kur'an'ın bazı yerlerinde hususiyetle zikredilir, bazı yerlerinde de ahiret azabına dahil olarak zikredilir. Bu, şuna benzer:

Dünya hayatı dediğimizde; babalarımızın sulbündeki halimiz, annelerimizin rahimlerindeki halimiz, o rahimlerde geçirdiğimiz değişiklikler, dünyaya bir bebek olarak gelişimiz, gençliğimiz, orta yaşımız, ihtiyarlığımız ve ölünceye kadar geçen süre kastedilir. Dünya hayatı bu merhalelerden oluşmaktadır. Kur'an bazen bu merhaleleri ve hayatın bu istasyonlarını hususi zikreder. Yani bazen anne karnındaki halimizden, bazen bebekliğimizden, bazen ihtiyarlığımızdan hususi bahseder. Bazen de hepsine birden dünya hayatı der.

Aynen bunun gibi, Kur'an kabir hayatını bazen hususi zikreder. Bazen de "**ahiret hayatı**" diyerek, ölümle başlayıp cennet ve cehennem ile sonlanacak bu uzun seyahatin bütün merhalelerini kasteder. Kabir hayatı bu yolculuğun sadece bir menzili olur. Demek, ahiret azabı denildiğinde; ahiret âlemlerinden bir âlem ve o uzun yolculuğun bir menzili olan kabir azabı da bu azaba dâhil olur.

Hâl böyleyken, kabir hayatını inkâr edenler, her azap geçen ayette, kabir azabını hususen görmek istiyorlar. Hatta geçen günlerde Mehmet Okuyan'ı televizyonda seyrettim. Kabir hayatının yokluğu hakkında şöyle dedi:

- *Fatiha suresinde "Allah, din gününün sahibidir." buyrulmuş. Bu ayette kabir hayatından bahsedilmemiş. Demek, kabir hayatı yoktur.*

Onun bu sözüne karşı, orada olup şunu sormak isterdim:

- *Peki, bu ayette Allah'ın dünyanın sahibi olmasından da bahsedilmiyor. O zaman, Allah dünya hayatının da mı sahibi değil?*

Yani bu nasıl bir mantıktır ki, bir ayette bir şey zikredilmemişse, o şeyin yokluğuna hükmediliyor. O zaman herhalde onlara göre, eğer kabir hayatı olsaydı Fatiha suresinin manası şöyle olurdu:

"Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle, kabir hayatı vardır. Hamd,

âlemlerin Rabbi olan Allah içindir, kabir hayatı vardır. Allah, Rahman ve Rahimdir, kabir hayatı vardır. Din gününün malikidir, kabir hayatı vardır..."

Yani her ayetin sonunda kabir hayatının varlığı zikredilmeliydi. Onlara göre, eğer bir ayette kabir hayatı zikredilmemişse, onun yokluğuna hükmedilir. Böyle bir mantık olur mu?

Şimdi size bir soru soracağım:

Neml suresinin 3. ayet-i kerimesinde şöyle buyrulmuş:

"O müminler namazı dosdoğru kılarlar, zekâtı verirler ve ahirete de kesin olarak iman ederler."

Bu ayette, müminlerin namaz kılmalarından, zekât vermelerinden ve ahirete iman etmelerinden bahsedilmiş. Şimdi ben desem ki:

"Oruç ve hac gibi bir ibadet yoktur. Çünkü Neml suresinin mezkûr ayetinde sadece namaz ve zekâttan bahsedilmiştir. Eğer oruç, hac ve diğer ibadetler olsaydı, onlar da zikredilirdi. Ayrıca, meleklerle, kitaplara ve peygamberlere iman da gerekmez. Çünkü mezkûr ayette, müminlerin sadece ahirete iman ettikleri beyan edilmiş. Eğer meleklerle, kitaplara ve diğer şeylere inanılması gerekseydi, ayette bunlar da zikredilirdi..."

Ben böyle saçmalasam, siz ne cevap verirsiniz?

Herhalde şöyle dersiniz: Yokluğunu iddia ettiğin diğer ibadet ve iman hakikatleri Kur'an'ın başka ayetlerinde geçiyor. Hepsinin peş peşe zikredilmesi gerekmez. Bazen namazdan, bazen zekâttan, bazen oruçtan, bazen de hac ve diğer ibadetlerden bahsedilir. İman hakikatleri de böyledir. Yani bir ayette hepsi yok diye yokluğuna hükmedilmez. Kur'an'ın diğer ayetlerine bakılır.

Ne güzel cevap verdiniz! *"Ahiret azabı zikredilmiş, peşinden kabir azabı zikredilmemiş, o halde kabir azabı yoktur."* sözüne de cevabımız, aynen bu cevabınız gibidir.

Ayrıca onlara deriz ki: Kur'an'da bazen belli bir dünyevi azap zik-

redilir. Fırtınadan, selden, depremde ve diğere dünyevi musibetlerden hususen bahsedilir. Bazen de "**dünya azabı**" denilerek hepsine birden işaret edilir.

Aynen bunun gibi, Kur'an'da bazen kabir azabı tek başına açıkça zikredilir. Bazen cehennem azabı hususi bir şekilde zikredilir. Bazen de ahiret azabı denilerek; hem kabir azabına hem cehennem azabına hem de mahşer meydanına geliş, hesap anı ve sırattan geçiş gibi ahiretin diğere bütün sıkıntılarına ve azaplarına işaret edilir.

Hem zaten biz on beş ayetin kabir hayatına olan delaletini başta göstermiş, peşine hadis-i şerifleri zikretmiş ve daha sonra da bu ümmetin âlimlerinin bu konuda ittifak ve icmâını beyan etmiştik. Bunlar yetmez mi?

Eğer yetmez diyen varsa, biz de ona şöyle deriz: O halde sen inandığın gibi yaşa. Ölüp kabre girdiğinde, kabir azabı var mıymış, yok mıymış görürsün!

Cevap – 6:

Kabir hayatını inkar edenlerin sözlerine cevap vermeye devam ediyoruz. Cevabını vereceğimiz **Altıncı Sözleri** şu: Onlar diyorlar ki:

- *Nahl suresi 21. ayette şöyle buyrulmaktadır: "Onlar diriler değil, ölülerdir. Ne zaman diriltileceklerini de bilmezler."* Bu ayette, onların diri değil, ölü olduğu ve ne zaman dirileceklerini bilmedikleri beyan buyrulmuştur. Demek, sadece mahşer günü diriliş vardır. Ayette geçen, hem "**diri değil, ölü oldukları**" ifadesi, hem de "**ne zaman diriltileceklerini bilmezler**" ifadesi, kabir hayatının olmadığına delildir.

Bazı kimseler, onların bu sözlerine ikna olup kabir hayatını inkar ediyorlar. Bu inkar, onların Kur'an ilmini bilmemelerinden kaynaklanıyor. Şimdi onların bu sözlerine cevap verdiğimizde, ayetlerle nasıl oynadıklarına ve ayetlerin manasını nasıl çarpıttıklarına şahit olacaksınız.

Şimdi onlar diyorlar ki: Nahl suresinin 21. ayet-i kerimesinde, Onların diri değil, ölü oldukları ve ne zaman diriltileceklerini de bilmediklerinden bahsedilmiş. Onlara göre: Madem diri değil ölüler ve ne zaman da diriltileceklerini bilmiyorlar, o halde kabir hayatı diye bir şey olmamalıdır. Öyle ya, kabir hayatı olsaydı, onların hâlihazırda ölü olmasından bahsedilmezdi.

İşte onlar böyle diyorlar. Şimdi size bir soru soralım:

- *Ayette geçen "Onlar diri değil, ölülerdir." ifadesindeki "onlar" kimdir? Yani onlarla kim kastedilmiştir? Herhalde "onlar" ifadesiyle ölülerin kastedildiğini zannediyorsunuz?..*

O zaman gelin, bir önceki ayete bakalım. Nahl suresinin 21. ayetini konuşuyorduk, şimdi 20. ayetinin manasına bakalım. Çünkü "**onlar**" ile kimin kastedildiği bu ayette geçiyor. 20. Ayet şöyle:

لَا يَخْلُقُونَ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ **Onların Allah'tan başka taptıkları** شَيْئًا وَهُمْ يُخْلُقُونَ **hiçbir şey yaratamazlar, bilakis onlar yaratılmışlardır.**

İşte bu ayette, müşriklerin taptıkları putlardan bahsedilmekte ve genişletilmiş bir mealde şöyle denilmektedir:

Müşriklerin Allah'ı bırakarak, kendilerine taptıkları putlar hiçbir şey yaratamazlar. Yani müşriklerin dualarına cevap verip, istediklerini onlara veremezler ve korktukları şeylerden de onları koruyamazlar. Zira onların ne icada ve ne de yaratmağa kudretleri yoktur. Bırakın onların yaratmasını, onların kendileri bile yaratılmıştır. Üstelik müşrikler, onları elleriyle yapmış, yontarak şekil vermişlerdir. Varlığı için bir insana muhtaç olan, nasıl ilah olabilir?

İşte bu izahtan sonra Nahl 21. ayet gelir ve der ki:

Onların, yani müşriklerin taptıkları putların bırakın yaratmağa muktedir olmasını, onların hayatı bile yoktur, onlar ölüdürler.

Bu ifadeyle de şu anlaşılır: İlah olmak, hayat sahibi olmakla mümkündür. Hayatı olmayanın ilahlığından nasıl bahsedilir ve ona nasıl ibadet edilir?

Demek, Cenab-ı Hak bu ayetlerde, ölmüş insanlardan değil, müşriklerin taptığı putlardan bahsetmektedir. İlk önce, onların hiçbir şey yaratmaya muktedir olmadıklarından; sonra kendilerinin bile yaratılmış olduklarından; sonra da ilah olan zatın en birinci vasfı olan hayattan bile mahrum olduklarından bahsetmektedir.

Ayetin sonu da şöyle tamamlanır:

Onların yaratacak bir kudreti, işitecek bir hayatı olmadığı gibi, bilecek bir ilimleri de yoktur. Hatta onlar ne zaman diriltileceklerini bile bilmezler, buyrularak ilim sıfatından da mahrum oldukları nazara verilmektedir.

İşte ayetin manası budur.

Bu ayetin kabir hayatıyla hiçbir ilgisi yoktur. Bu ayet putlardan bahsetmekte ve onların ilah olamayacağı beyanı sadedinde onlara ait sıfatları zikretmektedir. Yani Kur'an der ki: Putlara tapmayın. Zira onlar yaratamaz. Bırakın yaratmayı, kendi varlıkları bile bir insanın onları yontmasına bağlıdır. Hem hayatları yoktur, ölüdürler. Hem de ilimleri yoktur. Böyle aciz, hayatsız ve ilimsiz olan taşlara ibadet edilir mi, Allah

bırakılıp da onlara tapılır mı?

İşte ayet bu manayı nazara veriyor. Ama kabir hayatını inkâr edenler, surenin 20. ayetinden hiç bahsetmezler. Direkt 21. ayeti gösterip, ayetin ölmüş insanlar hakkında olduğu havasını verirler. Bunlar bunu hep yaparlar: Ayetin başını sonunu saklar ve ayeti kendi batıl görüşlerine sözde delil yaparlar.

Aslında inanın, size bu anlattıklarımızı onlar da biliyor. Zira 21. ayeti nakleden, 20. ayeti bilmez mi? Boş verin tefsir ilmini bilmeyi, sadece manaya baksa, ayetten putların kastedildiğini anlar. Ama onlar bile bile ahiretlerini dünya için satıyorlar. Birilerinin maşası olmuşlar, bilerek bu dini bozmaya çalışıyorlar. Bu fakir gibi, artık sizin de vazifeniz, onların fitnelerinin neticesiz kalması için çalışmak. Bilen yazacak, anlatacak; bilmeyen de bu yazılan ve anlatılanların yayılması için çalışacak.

Bu makamda şu soru sorulabilir:

- *Tamam kabul ettik, bu ayette müşriklerin taptığı putlardan bahsedilmiş ve onların ilah olamayacağından bahsedilmiş. Peki ama ayetin sonunda olan "Ne zaman diriltileceklerini de bilmezler." ifadesinin manası nedir? Putlar diriltilecek mi ki, böyle bir şey söylenmiş?*

Cevaben deriz ki:

Evet, putlar da diriltilecektir. Bunun delili Enbiya suresinin 98. ayet-i kerimesidir. Bu ayette şöyle buyrulmuştur:

إِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ حَصَبُ جَهَنَّمَ Gerçekten siz de Allah'tan başka taptıklarınız da cehennem odunusunuz. **أَنْتُمْ لَهَا وَارِدُونَ** Sizler oraya gireceksiniz.

Bu ayette geçen, "Allah'tan başka taptıklarınız" ifadesiyle kastedilen putlardır. Yine Bakara suresinin 24. Ayetinde: "**Odunu, insanlar ve taşlar olan ateşten sakının.**" buyrulmuştur. Buradaki taşlar da âlimlerin ittifakıyla putlardır.

Bu konuda başka ayet-i kerimeler de vardır. Allah Teâlâ, kıyamet gününde putları canlı varlıklar halinde diriltecek ve bu putlar, kendile-

rine yapılan ibadetten uzak olduklarını ifade edeceklerdir.

Bu konuda İbni Abbas Hazretleri şöyle der:

"Kıyamet günü putlar diriltilecek ve onlara hayat verilecektir. Putlarla birlikte şeytanları da bulunacaktır ve bunlar kendilerine ibadet edenlerden uzak olduklarını bildireceklerdir. Daha sonra şeytanlar ve müşrikler, verilen emirle ateşe götürüleceklerdir."

Cevap – 7:

Kabir hayatını inkar edenlerin sözlerine cevap vermeye devam ediyoruz. Cevabını vereceğimiz **Yedinci Sözleri** şu: Onlar diyorlar ki:

- *Duhan suresi 56. Ayette, "Orada ilk ölümden başka bir ölüm talmazlar." buyrulmuştur. Demek, insan bir defa öldürülecektir. Bu durumda kabirde dirilme olmamalıdır. Çünkü kabirde diriltilir ve bir daha öldürülürsek, mahşer öncesi bir daha diriltilmemiz gerekecektir. Bu durumda da ölümü iki defa tatmış oluruz.*

Onlar böyle diyorlar. Biz de cevaben deriz ki:

Siz kabirde diriltildikten sonra öldürülmeyi nerden çıkardınız? Biz: **"Kabirde diriltildikten sonra bir daha öleceğiz ve sonra bir daha diriltileceğiz."** diyerek iki ölümden mi bahsettik? Hayır bahsetmedik!

Biz dedik ki: İnsanlar bu dünyada ölür ve kabirde diriltilir. Kişi, berzah âleminde bir hayat sürer ve daha sonra bir daha öldürülmeksizin kıyametin kopmasıyla kabirlerden çıkartılır. Bu görüş; İbni Mesut, İbni Abbas, İmam Dahhak, İmam Katade, Ebu Malik ve diğer âlimlerin görüşüdür.

Yani ölüm bir keredir, o da dünyadadır. İnsan dünyada öldürülür ve kabirde diriltilir. Kabirde diriltildikten sonra da bir daha öldürülmeksizin, ikinci defa sura üflenmesiyle kabirlerinden çıkartılır.

Gerçi burada yapılan farklı izahlar da vardır. Ama cumhurun görüşü budur. Biz burada cumhurun görüşünü nakille yetinelim.

Şu izahı da eklemek istiyoruz:

İbni Abbas, İmam Katade, Ubeyy b. Ka'b ve Ebu Salih gibi bir kısım âlimler şöyle demişlerdir: Sûra iki defa üfürülecektir. Birinci defa Sûra üfürüldüğünde kabirdekilerin azabı kaldırılır ve ikinci üfürüş kadar bir uykuya dalarlar. İki üfürüş arasında kırk yıllık bir süre vardır. Bu sürenin kırk yıl olduğu, İmam Müslim ve Buhâri Hazretlerinin, Ebu Hüreyre Hazretlerinden rivayet ettikleri hadis-i şerifle sabittir. İlk Sûra üfürülmeye ikinci defa üfürülme arasındaki bu kırk sene içinde kabir

azabı kaldırılır ve ölümler uykuya dalmış gibi bir hâlde bulunurlar.

Bu, ölüm değil; uyku gibi bir haldir. Bu meseleyi eserimizin son başlığı altında detaylı bir şekilde izah edeceğimizden, burada fazla uzatmıyoruz.

Netice olarak deriz ki:

"Orada ilk ölümden başka bir ölüm tatmazlar." ayetinin kabir hayatının yokluğuna dair en ufak bir işareti yoktur. Zira kabirde diriltildikten sonra bir daha ölüm yoktur ki, ölümü iki defa tatmış olalım.

Cevap – 8:

Kabir hayatını inkar edenlerin sözlerine cevap vermeye devam ediyoruz. Cevabını vereceğimiz **Sekizinci Sözleri** şu: Onlar diyorlar ki:

- *Yasin suresi 51. ayette şöyle buyrulmuş: "Sûra üflendiğinde bir de bakarsın ki onlar kabirlerinden kalkıp Rablerine koşarak giderler."* Bu ayet, kabir hayatının yokluğuna işaret etmektedir.

Evet onlar böyle diyorlar. Bu ayet, kabir hayatının yokluğuna delilmiştir. Onların bu sözlerine ben cevap veremiyorum. Çünkü bu ayetin kabir hayatının yokluğuna dair bir yönünü göremiyorum ki, bir cevap vereyim. Ayet diyor ki:

"Sûra üflendiğinde bir de bakarsın ki onlar kabirlerinden kalkıp Rablerine koşarak giderler."

- *Burada kabir hayatının yokluğuna işaret eden bölüm neresi?*

Bu ehl-i bid'a bunu hep yapar. Meseleyle ilgisi olmayan ayetleri gösterip, ayetle hiçbir ilgisi olmayan izahlar yaparlar. Onların bu halini görenler de der ki: "*Vay be! Hep Kur'an'dan konuşuyorlar. Hep ayetleri delil yapıyorlar!...*" Hâlbuki konuştuklarının ayetin manasıyla hiçbir alakası yoktur. Burada olduğu gibi...

Ayette, Sûra üflenmesiyle onların kabirlerden çıkıp Rablerine koşacakları bildiriliyor. Ayetin manasının şu şekilde olması mümkün değil midir:

Onlar Berzah âlemi denilen bir âlemde yaşarlar. Bu âleme girişin ve bu âlemden çıkışın kapısı kabirlerdir. Ölümleyle bu kapıdan Berzah âlemine girerler ve sura üflenmesiyle de bu kapıdan çıkarak Rablerine yani mahşer meydanına doğru koşarlar.

Bu ayetin manasının böyle olmasına bir engel var mıdır? Hayır, hiçbir engel yoktur. Zaten ayetin manası da budur. Kabirden çıkıp mahşere gitmek için illa ki kabirde ölü mü olmak lazım?..

Ben konuşuyorum, ama niçin konuştuğumu da bilmiyorum. Onla-

rın delil diye gösterdiği ayette kabir hayatının yokluğuna dair en küçük bir işaret bulamıyorum ki, o nokta üzerinde konuşayım. Konuşuyorum, onlar bu ayetin neresinden kabir hayatının yokluğuna delil çıkartmışlar, bunu merakımdan konuşuyorum.

Cevap – 9:

Kabir hayatını inkar edenlerin sözlerine cevap vermeye devam ediyoruz. Cevabını vereceğimiz **Dokuzuncu Sözleri** şu: Onlar diyorlar ki:

- Âl-i İmran suresi 185. ayette şöyle buyrulmuştur:

"Her canlı ölümü tadacaktır. Ve ancak kıyamet günü, yaptıklarınızın karşılığı size tastamam verilecektir."

- Kur'an, bu ve benzeri ayetleriyle, amellerimizin sevabının kıyamet günü ödeneceğini beyan buyurmaktadır. Hâlbuki kabir hayatı inanişına göre, amellerimizden dolayı kabrimiz, cennet bahçelerinden bir bahçe olmaktadır. Bu inaniş, amellerimizin sevabının kıyamet gününden önce ödeneceği anlamına gelir. Bu da mezkûr ayetin ifadesine zıttır.

Onlar böyle diyorlar, biz de onların bu sözlerine hayret ediyor ve iddialarını ispat hususunda ne kadar aciz kaldıklarını görüyoruz. Onlar diyorlar ki: Ayette "**mükâfatın kıyamet günü verileceği**" bildirilmiş, o halde kabir hayatı olmamalı ve orada mükâfat verilmemeliymiş. **Eğer kabir hayatı olur ve orada mükâfat verilirse ayetin "Mükâfat kıyamet günüdür."** ifadesine ters düşermiş. Yani şimdi şu delil midir?

Bir ilim adamı böyle delil getirir mi, buna şaşıyorum... Gerçi bunlar zaten ilim adamı değil. Bu yüzden şaşırmak da beyhudedir. Şimdi size soruyorum: Kur'an'ın, "**Mükâfat kıyamet günündedir.**" sözünden, o gün gelmeden önce kimseye zerre miktar mükâfat verilmez manası mı anlaşılır?

Yahu, şu aldığımız nefes, yediğimiz yemekler, giydiğimiz elbiseler, oturduğumuz meskenler ve saymakla bitmeyecek şu nimetler, Rabbimizin bir hediyesi ve mükâfatı değil midir? Yine Kur'an'da kıssaları geçen peygamberlerin ve onların kavimlerinin, zalimlerin zulmünden kurtarılmaları bir mükâfat değil midir? Bir sıkıntıya düşüp el açtığımızda ve Rabbimize yalvardığımızda, bizlere yapılan lütuf ve o sıkıntının giderilmesi, duanın bir mükâfatı değil midir? Yapmış olduğumuz ibadetlerden ve salih amellerden dolayı, işlerimizin kolaylaştırılması, rız-kımızın bereketlendirilmesi, musibetlerin önüne geçilmesi, hepsi birer

mükâfat değil midir?

Şimdi, ayet-i kerimede ki, **"Yaptıklarınızın karşılığı kıyamet günü size verilecektir."** ifadesini mutlak kabul ederek, Rabbimizin bu dünyada bize yapmış olduğu bütün ihsanları ve verdiği bütün mükâfatları inkâr mı edicez? Elbette edemeyiz. Eee, mükâfat dünyada oluyor da kabirde niye olmasın?..

"Kıyamet günü yaptıklarınızın karşılığı size tastamam verilecektir." ifadesi, asıl ve ebedi mükâfatın ahirette olduğunu beyan etmektedir. Yoksa kabirdeki mükâfatı reddetmez. Evet, asıl mükâfat ahirettedir; *çünkü cennet oradadır. Ama bu ifade, "ahiretten başka hiçbir yerde mükâfat verilmeyecektir," anlamına gelmez.*

Şimdi bunu Kur'an'dan bazı ayetlerle ispat edelim:

Yusuf suresi 22. ayet-i kerimde şöyle buyrulmuştur:

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ O (Hz. Yusuf) ergenlik çağına gelince آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا kendisine ilim ve hikmet verdik وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ İşte biz, güzel iş yapanları böyle mükâfatlandırırız.

Bakın, bu ayette, Hz. Yusuf'un daha bu dünyadayken mükâfatlandırıldığından bahsedilmektedir.

Bakara suresi 57. ayet-i kerimde, İsrailoğullarına hitaben şöyle buyrulmuştur:

وَأَنْزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّاءَ وَظَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْغَمَامَ Bulutu üzerinize gölge yaptık وَالسَّلْوَى ve size kudret helvası ve bıldırcın indirdik كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا كُنَّا رَزَقْنَاكُمْ size rızık olarak verdiğimiz temiz şeylerden yiyiniz.

Bakın, bu ayette de Hz. Musa'nın kavmine, Hz. Musa'ya inanmalarından ve imandaki sebatlarından dolayı yapılan ikramlardan bahsedilmektedir. Hani mükâfat sadece kıyamet günü olurdu? Şimdi siz, Hz. Musa'nın kavmine yapılan bu iyiliklere, amellerinin mükâfatı demeyeceksiniz de ne diyeceksiniz?

Kur'an'da bu ayetler gibi daha birçok ayetler vardır ki, salih kulların,

iman ve sabırlarından dolayı, bu dünyada gördüğü mükâfatlar anlatılır. Ve ayetlerin sonu: **"İşte biz onları böylece mükâfatlandırdık."** şeklinde biter. Şimdi bütün bu ayetleri yok mu kabul edeceğiz?

"Mükâfatın kıyamet günü olduğunu" beyan eden ayetleri, *"Bu dünyada ve kabirde hiç mükâfat yoktur."* manasıyla tefsir edemeyiz. Zaten bu dünyada Rabbimizin nice mükâfatlarını görüyoruz. Hatta yaptığımız bir iyiliğe karşı, hiç beklenmedik yerden bir ihsan bize ulaştığında: *"Fesubhanallah, şu iyiliği yaptım, hemen mükâfatı geldi."* diyoruz. Kim hayatına baksa, bunun onlarca örneğini görür.

Sözün özü: **"Kıyamet günü yaptıklarınızın karşılığı size tastamam verilecektir."** ayeti, ne bu dünyada mükâfatın olmayacağına ne de kabirde verilmeyeceğine delalet etmez. Ancak şuna delalet eder ki: Mükâfatın en büyüğü ahirettedir, o da cennet ve cemelullah, yani Allah'ı görmektir. Bu mükâfata kıyasla da diğer mükâfatların hiçbir kıymeti yoktur.

Cevap – 10:

Kabir hayatını inkar edenlerin sözlerine cevap vermeye devam ediyoruz. Cevabını vereceğimiz **Onuncu Sözleri** şu: Onlar diyorlar ki:

- İnfitar suresi 4. ayette şöyle buyrulmuştur:

"Kabirlerin içindekiler dışarı çıkarıldığı zaman; insanoğlu ne yaptığını ve ne yapmadığını görür."

- Bu ayette insanın, ne yaptığını ve ne yapmadığını kabirden çıktığında bileceği haber verilmiştir. Hâlbuki kabir hayatı inancına göre kişi zaten daha kabirdeyken ne yaptığını ve ne yapmadığını biliyor. Demek kabir hayatı inancı bu ayetin ifadesine zıttır.

Onların bu sözlerine karşı hemen birkaç ayet-i kerime gösterelim: Fussilet suresi 30 ve 31. ayetlerde şöyle buyrulmaktadır:

Şüphesiz "Rabbimiz Allah'tır." deyip de sonra dosdoğru olanlara, تَنْزَلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ onların üzerine melekler iner (ve derler ki) أَلَّا تَخَافُوا korkmayın, وَلَا تَحْزَنُوا üzülmeyin, وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ oluşturunuz cennetle sevinin. النَّارِ فِي الْحَيَاةِ ve size vaat edilen cennetle sevinin. Biz dünya hayatında da ahirette de sizin dostlarınızız. وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهِي أَنْفُسُكُمْ Cennette sizin için canınızın çektiği her şey vardır وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدْعُونَ ve yine orada istediğiniz her şey vardır.

Bakın, bu ayete göre, daha insan ölmeden, son nefesinde, amelinin karşılığının ne olacağını biliyor. Melekler onu, amelinin karşılığı olan cennetle müjdeliyor. Hem bu haber verme sadece müminlere de has değildir. Kâfirler ve günahkârlar için de geçerlidir. Dilerseniz buna da bir örnek vereyim:

Enam suresi 93. ayet-i kerimede şöyle buyrulmuştur:

وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ O zalimleri ölüm şiddeti içindeyken bir görseydin! وَمَلَائِكُهُمْ بَاسِطُوا أَيْدِيَهُمْ Melekler onlara ellerini uzatırlar (ve derler ki) أَخْرِجُوا أَنْفُسَكُمْ Ruhunuzu teslim edin! الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ Bugün alçaltıcı bir azapla cezalandırılacaksınız مَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ Allah'a karşı haksız şeyler söyledığınızden dolayı

آيَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ ve O'nun ayetlerine karşı kibirlendiğinizden dolayı.

Bakın, bu ayette de zalimlerin daha ölüm anındayken akıbetlerini öğrendikleri haber verilmektedir. Demek insan, ne yaptığını ve neyi yapmayıp terk ettiğini daha son nefesinde öğreniyor. Kabirden çıkışı beklemeye gerek yok. Son nefeste kişinin akıbetini öğreneceğiyle ilgili o kadar çok ayet var ki, bu hususta özel bir eser hazırlanabilir. Biz meseleyi uzatmamak için iki ayetle yetiniyor ve kabir hayatını inkâr edenlere şu soruyu sormak istiyoruz:

- Hani insan ne yaptığını ve ne yapmadığını, yani akıbetini sadece kabirden çıktığında bilirdi. Bakın, gösterdiğimiz ayetlerde, insanın daha kabre girmeden akıbetini öğrendiği beyan edilmektedir. Bu ayetlere karşı ne dersiniz?

- Bu ayetleri hiç mi görmüyorsunuz? Nasıl da Kur'an'la insanları aldatıyorsunuz... Ayetlerin bir kısmını saklıyor, bir kısmını da zorlama izahlarla bozuyorsunuz. Allah sizlerin şerrinden Ümmet-i Muhammed'i muhafaza etsin!

Sevgili kardeşlerim, yaptığımız izaha şunu da ilave etmek istiyorum:

İnsanın her makamda bildikleri azlık veya çokluk arz eder. Ölüm anında kişinin bildiği, kabirden çıkarken bildiğine kıyasla az olabilir. Kabirden çıkarken bildiği de hesap anında bileceği şeylere kıyasla azdır. Mesela, İsra suresinin 13 ve 14. ayetlerinde şöyle buyrulur:

"Onun için kıyamet gününde açılmış bulacağı bir kitabı çıkarırız. 'Kitabını oku! Bugün hesap görücü olarak nefsin sana yeter!' deriz."

Demek, insanın kabirden çıktığında bildiği şeyler, o gün bileceği şeylere kıyasla çok azdır. Hesap günü, hesap inceden inceyedir.

İnsan ölüm anında gideceği yeri bilir. Kabirde ameline göre muamele görür. Kabirden çıktığında ahiret ahvallerine çok daha fazla vakıf olur ve neyi yapıp neyi yapmadığını daha iyi anlar. Hesap meydanında eline defteri verildiğinde ve azaları konuşturulduğunda ise artık her şey tastamam ortaya çıkmış olur. Dolayısıyla ayetlerde birbirine zıtlık yok-

tur. Her ayet farklı bir makamdan haber vermektedir.

Hatta insan bu dünyada yaşarken dahi ne yaptığını ve ne yapmadığını bilmektedir. Yani mesela yetmiş yaşında bir insana sorsanız, "*Ne amel yaptın ve neleri yapmadın?*" Size yaptıklarını ve terk ettiklerini bir bir anlatır. Yani insanın, ne yaptığını bilmesi için ille de kabirden çıkması gerekmemektedir. Bu dünyada da bilir. Ama kabirden çıkış anı, günahkârlar için pişmanlığın tavan yaptığı bir andır. Bu sebeple, bu bilginin oraya hasrı çok manidar ve yerindedir.

Cevap – 11:

Kabir hayatını inkar edenlerin sözlerine cevap vermeye devam ediyoruz. Cevabını vereceğimiz **On Birinci Sözleri** şu: Onlar diyorlar ki:

- İsrâ suresi 52. ayette şöyle buyrulmuştur:

"Sizi çağıracağı gün, ona hamd ederek uyarsınız ve çok az bir süre kaldığınızı zannedersiniz."

- Allah Teâlâ bu ayette ölümü uykuya benzetmektedir. Nasıl saatlerce uyuduğumuz halde, zaman kavramını yitirip bir göz kırpması kadar uyuduğumuzu zannediyorsak; benzer bir şekilde, öldükten sonra da diriltilinceye kadar bir yokluk yaşarız. Eğer mahşer gününden önce kabir hayatı olsaydı, az bir süre kaldığımızı zannetmezdik?..

Onlar böyle diyorlar ve bu sözleriyle hem kendileriyle çelişiyorlar, hem de ayeti yine yanlış anlıyorlar. Kendileriyle çelişiyorlar; çünkü ölümü uykuya benzetiyorlar. Hâlbuki onlara göre, bedenle birlikte ruh da ölmekte ve kıyamete kadar ruhun bir hayatı olmamaktadır. Onların bir kısmı böyle inanırken, burada ölümü uykuya benzetmişler. Uykuda insanın bir hayatı vardır. Onlar ölümden sonra ruhun hayatına inanmıyorlar ki, ölümü uykuya benzetebilsinler. Bu sözleri, onların neye inandıklarını bile bilmediklerine delildir.

Hem ayeti yine yanlış anlıyorlar. Ayette geçen **"Çok az bir süre kaldığınızı zannedersiniz."** ifadesini ölümle kıyamet arasında zannediyorlar. Hâlbuki bu ifadeyle dünyada kaldıkları zaman kastedilmiştir. Zira bu ayetin benzerleri Kur'an'ın başka yerlerinde de geçmekte ve oralarda **"dünya"** lafzı açıkça zikredilmektedir.

Mesela: Müminun suresi, 112-114 ayetleri arasında şöyle buyrulur:

Allah onlara: "Yeryüzünde kaç yıl kaldınız?" **der.** **Onlar:** "Bir gün veya daha az bir süre kaldık, sayanlara sor." **derler.** **Allah da der ki:** "Pek az kaldınız, keşke bilseydiniz."

Bakın, bu ayette **"yeryüzü"** ifadesi açıkça zikredilmiştir. Allah Teâlâ

onlara, yeryüzünde kaç yıl kaldıklarını sormuş, onlar da bir gün, hatta bir günden daha az kaldıklarını söylemişler. Demek, ahirete giden insan, dünyada bir günden az kaldığını zannediyor.

Bu mana, Nâziat suresi 46 ve Rum suresi 55. ayet-i kerimelerde de zikredilir. Hâl böyleyken, onlar İsra suresi 52. ayette geçen "**Çok az bir süre kaldığınızı zannedersiniz.**" ifadesini, ölümle kıyamet arasında zannetmişler. Yani yine Kur'an'ı anlayamamışlar. Az kalındığı zann edilen yer, dünyadır. Zira diğer ayetlerde bu açıkça ifade edilmiştir.

Ayrıca onların ayete bu yanlış manayı vermelerini de anlayamıyorum. Zira onlar, ölümle ruhun da öldüğünü savunuyorlar. Ölü olan bir şey için zaman yoktur ki, az veya çok kaldığını zannetsin. Zan, hayat sahibine ait bir sıfattır. Yani siz faraza taş sorsanız: "*Ne kadar zamandır buradasın?*" Taş da dile gelip konuşsa, size ne diyecek? Hayatı olmadığından zamanı bilmez ki, sorunuzu anlayabilsin de size cevap verebilsin!

Yani onların işi tam bir çıkmaz. Kendi dediklerini kendileri yalanlıyor ve ayetlere hep yanlış manalar veriyorlar. Baksanıza, dünya için söylenmiş olan "**Çok az bir süre kaldığınızı zannedersiniz.**" sözünü, sanki bu ifade başka ayetlerde geçmiyormuş gibi, ölüm ve kıyamet arası olarak anlıyorlar. Ve her zaman olduğu gibi ayete yine yanlış mana veriyorlar.

Cevap – 12:

Kabir hayatını inkar edenlerin sözlerine cevap vermeye devam ediyoruz. Cevabını vereceğimiz **On İkinci Sözleri** şu: Onlar diyorlar ki:

- Âdiyat suresi 9 ve 10. ayetlerde şöyle buyrulmuştur:

"İnsan, kabirlerde bulunanların çıkarılacağı ve kalplerde olanların ortaya konulacağı bir zamanın geleceğini bilmez mi?"

- *Bu ayet, kalplerde olanların mahşer günü ortaya çıkarılacağını bildiriyor. Hâlbuki kabir hayatı inancına göre, kalplerde olanlar mahşer gününden önce kabirde bir sorgulama ile ortaya çıkarılıyor. Demek ki kabir hayatı inancı bu ayete ters düşüyor?..*

Onların bu sözleri, aslında cevap vermeye dahi layık olmayan bir sözdür. Onların delil gösterdikleri bu ayet, kalplerde olanların *-mahşer günü hariç-* başka hiçbir zaman açığa çıkarılmayacağı anlamına mı geliyor? Şimdi size bir ayet-i kerime göstereyim.

Uhud günü hakkında inen, Âl-i İmran suresinin 154. ayetinde şöyle buyrulmuş:

"Onlar diyorlar ki: 'Bize bu işten bir şey olsaydı burada öldürülmezdik.' Onlara şöyle de: 'Eğer siz evlerinizde olsaydınız, öldürülmesi yazılmış olanlar yine muhakkak öldürülüp yatacakları yerlere çıkıp giderlerdi. Allah bunu, gönüllerinizde olanları açığa çıkarmak ve kalplerinizde olanı temizlemek için yaptı. Allah göğüslerin içinde olanı çok iyi bilir.'"

Şimdi ayetin şu kısmına dikkat edin, bakın Allah Teâlâ ne diyor: Allah bunu, (yani Uhud günü olan mağlubiyeti) gönüllerinizde olanları açığa çıkarmak için yaptı. Hani kalplerde olanlar sadece mahşer günü ortaya çıkarılırdı?.. Bu ayet açık bir şekilde, kalplerde olanların bu dünyada dahi açığa çıkarılabileceğini bildiriyor.

Onlar: **"Kalplerde olanlar sadece mahşer günü açığa çıkarılacaktır."** diyerek kabir hayatını inkâr ediyorlar. Peki, Âl-i İmran suresinin 154. ayetinde geçen **"Gönüllerinizde olanı açığa çıkarmak için biz bunu**

yaptık." ayetini nasıl izah edecekler?

Şimdi de Bakara suresinin 72. ayetinin manasına bakalım:

فَادَارَأْتُمْ Hani siz bir vakit bir adam öldürmüştünüz **وَإِذْ قَتَلْتُمْ نَفْسًا** **فِيهَا** ve onun hakkında birbirinizle çekişip suçu birbirinize atmıştınız **وَاللَّهُ مُخْرِجٌ مَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ** Hâlbuki Allah saklamış olduğunuzu açığa çıkaracaktır.

Bakın bu ayet, kıssada zikredilen kişilerin saklamış olduklarını Allah'ın bu dünyada açığa çıkaracağını bildiriyor. Ve kıssanın sonunda, onların kalplerinde olanlar açığa çıkarılıyor. Hani kalplerde olanın açığa çıkarılacağı tek yer mahşerdi?

Kur'an'ın daha birçok ayetinde, kalplerde olanların açığa çıkarılması için, insanın imtihana tabi tutulduğundan bahsedilmektedir. Hangisini göstereyim, o kadar çok ki...

- Hâl böyleyken, onlar nasıl oluyor da **"Kalplerde olanların ortaya konulacağı bir zamanın geleceğini bilmezler mi?"** ayetini gösterip: *"Kalplerde olanlar ahiret günü ortaya çıkacaktır. Bunun olabilmesi için de kabir hayatı olmamalıdır."* diyebiliyorlar?..

Yahu bunlar Kur'an'dan bu kadar mı uzak?.. Hadi Kur'an'dan uzaklar, peki akıl ve mantıktan da mı uzaklar? **"Kalplerde olanların ahirette ortaya çıkarılacağıının"** beyanı, başka bir zaman ortaya çıkartılmaz manasına mı gelir? İşte bu dünyada dahi kalplerde olanın ortaya çıkarıldığına dair ayetleri gösterdik. Şimdi bu ayetlere ne diyecekler? Eğer kalplerde olanların sadece ahirette ortaya çıkarılacağı ve başka hiçbir yerde çıkarılmayacağı kabul edilirse, Kur'an'daki onlarca ayeti ne yapıcaz? Yok mu edeceğiz?..

Kalplerde olanların ahirette ortaya çıkarılması, insanın gönüllerinden geçenlerin tastamam insana bildirilmesi demektir. Bu mana Bakara suresinin 284. ayetinde şöyle geçer:

وَإِنْ تُبَدُّوْا مَا فِي أَنْفُسِكُمْ أَوْ تُخْفَوْهُ İçinizdekileri açığa da vursanız gizli de tutsanız **يُخَاسِبُكُمْ بِهِ اللَّهُ** Allah sizi onunla hesaba çeker.

Bu ayetin beyanıyla, Allah Teâlâ gönüllerimizden geçenleri hesap günü ortaya çıkaracak ve bununla bizi hesaba çekecektir. Kabirde ise böyle ince bir hesap yoktur.

Kalplerde olanın ahirette açığa çıkarılacağıyla, kabir hayatının yokluğu arasında ne bağlantı vardır ki, bu konuda konuşuyor ve manasız bir söze cevap veriyoruz?.. Ne böyle delil olur ne de böyle ilim olur?

Bir insan, "**Kalplerde olan ahirette açığa çıkarılır.**" ayetini, kabir hayatının yokluğuna nasıl delil yapar, ben bunu anlayamıyorum?!. Her neyse, onlar delil olarak gösterdiklerinden biz de üzerinde biraz konuştuk. Mesele herhalde anlaşılmıştır.

Cevap – 13:

Kabir hayatını inkar edenlerin sözlerine cevap vermeye devam ediyoruz. Cevabını vereceğimiz On Üçüncü Sözleri şu: Onlar diyorlar ki:

- Kabirden kalkışın anlatıldığı Yasin suresinin 52. ayet-i kerimesinde: "**Bizi uykumuzdan kim kaldırdı?**" buyrulmuştur. Bu ayet-i kerime gösterir ki, kabir hayatı ve azabı uyku gibi bir şeydir. İnsan uykusunda kâbus gördüğünde nasıl sıkıntı çekiyorsa, onlar da kabirde uyurlarken bir azap kâbusu görürler ve onun sıkıntısını çekerler. Yoksa kabirde gerçek bir azap yoktur.

İşte onlar böyle diyorlar. Cevaba geçmeden önce şunu sormak istiyorum:

- *Acaba, on dört asır boyunca yaşamış ve her biri kendi asrını, ilim ve irfanıyla aydınlatmış yüz binler âlimler, Yasin suresinin bu 52. ayetini görmemişler mi, okumamışlar mı? Ya da okumuşlar da anlamamışlar mı? Ve onların anlayamadıkları bir meseleyi, daha Kur'an'ı okumaktan aciz olan bu kişiler mi anlamışlar?*

Her meselede hemen Kur'an'dan bir ayet gösterip, bütün İslam âlimlerine muhalefet etmek, maalesef bu asrın bir hastalığı olmuş. San-ki o ayetin manasını ilk defa kendi anlıyormuş gibi kibirlenerek hakiki âlimlere muhalefet etmek, çok büyük bir hüsrandır, biraz akli olan an-lar... Her neyse, "**Arife işaret yeter.**" sırrınca bu meseleyi uzatmayalım ve şimdi sözlerinin cevabına geçelim:

Yasin suresinin 52. ayetinde; "**Bizi uykumuzdan kim kaldırdı?**" buyrulmuş. Bu ayet-i kerime, -*sözde*- kabir azabının uyku gibi bir şey olduğuna delilmiş. Kabirde gerçek bir azap yokmuş, kâbus gibi bir şey görülürmüş. Eğer onlar kabirlerinde azap görüyor olsalardı, böyle de-mezlermiş. İşte kabir hayatını inkar edenlerin bir kısmı böyle diyorlar.

Şimdi bu ayet-i kerimenin doğru izahını yaptığımızda, onların söz-lerinin ne kadar yanlış olduğunu anlayacaksınız.

İbni Abbas, İmam Katade, Ubeyy b. Ka'b, Ebu Salih gibi bir kısım âlimler bu ayet-i kerimeyi şöyle izah etmişlerdir:

Sûra iki defa üfürülecektir. Birinci defa Sûra üfürüldüğünde kabirdekilerin azabı kaldırılır ve ikinci üfürüş kadar bir uykuya dalarlar. İki üfürüş arasında kırk yıllık bir süre vardır. Bu sürenin kırk yıl olduğu, İmam Müslim ve Buhâri Hazretlerinin, Ebu Hüreyre Hazretlerinden rivayet ettikleri hadis-i şerifle sabittir. Peygamber Efendimiz (asm) **يَنْبَىٰ النَّفَّاثَتَيْنِ أَرْبَعُونَ "İki üfleme arasında kırk sene vardır."** buyurmuştur.

İşte ilk Sûra üfürölmeyle ikinci defa üfürölme arasındaki bu kırk sene içinde kabir azabı kaldırılır ve ölümler uykuya dalmış gibi bir hâlde bulunurlar. **"Bizi uykumuzdan kim kaldırdı?"** şeklindeki sözlerini bundan ötürü söylerler.

Demek, ismini zikrettiğimiz bu âlimlere göre; onların: **"Bizi uykumuzdan kim kaldırdı?"** şeklindeki sözleri, kabir azabının uyku gibi olduğuna delil değildir; bilakis iki Sûr arasındaki kırk senelik zaman diliminde uykuya benzer bir hayatın olduğuna delildir. Kabir ehli, iki Sûr arasında azap kaldırılıp kırk sene uyuduktan sonra bu sözleri söylerler.

Bu makamda "İmamların Güneşi" lakabıyla meşhur Fahrurrazi Hazretlerinden de bir nakil yapmak istiyorum. O şöyle diyor:

Onların: **"Bizi uykumuzdan kim kaldırdı?"** sözünün manası, *"Allah bizi vaat edilen o dirilişle mi diriltti, yoksa biz uyuyorduk da uyandırıldık mı?"* şeklindedir. Bu tıpkı şuna benzer: Bir insana, gücünün yetmeyeceği bir düşmanın gelmesi vaat edilse; sonra da bu insan korkunç bir adamın kendisine doğru yürüdüğünü görse, ödünün kopması ve kendi kendine: *"Bu o mu, yoksa değil mi?"* demesi gibidir. Ayetin manasının böyle olduğuna; onların: **"Uyuduğumuz yerden"** ifadesi delâlet eder. Çünkü onlar kabirlerini uyku yeri sanmışlardır. Bu, onların uyu-yup da uyandırıldık mı; yoksa ölümler olduktan sonra mı diriltildik, hususunda şüphe ettiklerini gösterir. Fakat zannı galipleri, bu işin yeniden bir dirilme olduğu yönündedir. Çünkü onlar, bu iki ihtimali bir arada düşünmüşler; bunun kendilerine vaat edilen o diriliş olduğunu sandıklarına bir işaret olmak üzere, **"Bizi kim kaldırdı?"** demişler; uykudan uyanmış oldukları ihtimaline bir işaret olmak üzere de: **"uyuduğumuz yerden"** demişlerdir.

İşte Fahrurrazi Hazretleri böyle diyor.

Sevgili kardeşlerim, bir eserin daha sonuna geldik. Yirmi dört bölümünden oluşan bu eserimizde, kabir hayatını ilk önce on beş ayet-i kerimeyle ispat ettik. Daha sonra bu konudaki hadis-i şerifleri kaynaklarıyla zikrettik. Bundan sonra da alimlerin görüşlerini beyan ederek bu konudaki icmayı gösterdik. Meselenin ispat kısmını bu şekilde tamamladıktan sonra da kabir hayatını inkar edenlerin on üç sözüne cevap verdik.

Artık bu kadar söze karşı birisi hâlâ "*Ben inanman.*" derse, biz daha ne yapalım ve ona ne diyelim?.. Hidayet ve tevfik Allah'tandır ve O'nun elindedir. Bizler sadece hidayetin davetçileri olabiliriz. Kabul ettirmek ve beğendirmek, Rabbimizin işidir. Biz kendi vazifemizi yapar, Rabbimizin işine asla karışmayız ve karışamayız.

Cenab-ı Hak bu sohbetlerimizi dergâhında kabul etsin. Burada zikredilen hakikatler hürmetine bizleri affetsin. Kabir azabından muhafaza etsin. Bu eserin yapımında ve dağılmasında emeği geçen bütün kardeşlerimizden ebeden razı olsun. Ve bizleri ölünceye kadar Kur'an ve iman hizmetinden ayırmasın, Âmin...